

Het verhaal van **Rain Man**

Dan Gordon

Vertaald door Jibbe Willems

Het verhaal van Rain Man

Bewerkt voor het theater door Dan Gordon
Gebaseerd op het filmscript van Barry Morrow en Roland Bass

Vertaald door Jibbe Willems

Dramatis Personae

Charlie Babbitt
Raymond Babbitt
Susan
Dokter Bruener
Lucy / Serveerster Sally Dibbs / Iris de Prostituee
Mr. Mooney / Agent / Dokter Marston

Aantekening voor de Regisseur

Het personage Raymond houdt een specifieke benadering in karakter en fysiek in die tijdens de repetities met de acteur ontwikkeld zal worden als onderdeel van het creatieve proces.

De overgangen tussen de scènes zijn vloeiend en brengen ons naadloos van de ene plek naar de volgende.

EERSTE BEDRIJF

EERSTE SCÈNE

Los Angeles, 2012¹. Een kantoor in een pakhuis. Een drukkend hete dag. Aan één van de simpele stalen bureaus zit LUCY, die door dezelfde actrice wordt gespeeld die later ook Sally Dibbs en Iris de Prostituee zal spelen. Aan een ander bureau zit SUSAN en CHARLIE maakt het gezelschap compleet. Ze zijn alle drie aan het bellen.

CHARLIE² – Nee, nee, nee, nee, nee. Je maakt me niet wijs dat je d'r boven op zit. Jij zit nergens boven op. Ik zit er boven op. Mijn reet staat op het spel. Die zit er boven op. Geld, cash, dollars, poen, keiharde pecunia³. Dat staat er op het spel.

LUCY – Nee meneer, ik heb het daar net nog met meneer Babbitt over gehad, net vanmorgen nog.

CHARLIE – Ja, nou, dit duurt nu al zo'n zes⁴ weken, vriend. Weken!

Hij luistert.

CHARLIE – Hoe vaak heb je het nou al verkloot met die keuring? Drie keer?⁵

LUCY – Jawel meneer, ze komen nét door de keuring. Nog... een of twee dagen maar...

CHARLIE – Jij bent echt lekker bezig hier. Vier wagens, drie keer niks. Je hebt het twaalf keer verneukt. Ik dacht dat jij wist wat je deed⁶. Luister, ik heb je gezegd dat ik nog nooit onder een motorkap heb gekeken, maar jij hebt me verzekerd dat je die Lambourghini's op tijd in orde kon krijgen. Hou maar op want ik luister niet eens meer.

LUCY – Nou, meneer, dat lijkt me toch niet nodig...

CHARLIE – Nou, dat zal ik mijn geldschieter uitleggen, die leeft vast enorm met me mee. Ik ben hem zeshonderd ruggen schuldig, oké? Ruggen! Drie nullen. Al mijn geld zit in die auto's en als ik mijn geld er niet uit krijg, dan is het met me gedaan, snap je dat?

LUCY – Ja, maar, u snapt ons probleem toch ook?⁷

CHARLIE – Jouw problemen kunnen me geen reet schelen. De bloedhonden zitten me op de hielen! Ze pakken me mijn auto's en mijn handel af. Die auto's zijn het onderpand verdomme! Ik probeer m'n woekeraar met een zweep en een stoel van mijn lijf te houden. Klotekeuring. Iedereen stikt in de smog en ze proberen de wereld te redden door mijn vier auto's van de weg te houden? Heb je cash geprobeerd? Hoeveel kan zo'n gast verdomme nou per maand verdienen met z'n keuring.

SUSAN legt haar hand over het mondstuk van de telefoon en trekt CHARLIE's aandacht.

SUSAN – Ene Wyatt. Over je lening. Als hij zijn geld niet om half zes heeft... neemt hij alle auto's in beslag.

CHARLIE [*in zijn headset*] – Ik bel je terug.

Hij loopt naar SUSAN.

CHARLIE – Zeg hem... dat je dit niet snapt. Dat ik de cheque dinsdag heb getekend. Je hebt me hem tegelijk met de andere cheques zien tekenen en je hebt hem persoonlijk aan het meisje van de post gegeven. Kom op! Kom op! Ik heb dit nodig!

LUCY [*in de telefoon*] – Dat zou ik echt niet doen, meneer, niet voor u zelf met meneer Babbitt hebt gesproken... nee, hij is er nu niet.

SUSAN – Meneer, ik snap dit niet.

CHARLIE [*souffleert haar*] – Je hebt me de cheque zien tekenen.

SUSAN – Meneer Babbitt heeft hem dinsdag getekend. Ik heb hem de cheque tegelijk met de anderen zien tekenen.

CHARLIE – Je hebt 'm persoonlijk...

SUSAN – Ik heb 'm persoonlijk aan het meisje van de post gegeven.

CHARLIE – Of 'ie alstublieft aan zijn boekhouder kan vragen of ze de gegevens nog één keer na kan lopen. Speciaal voor jou. Jij bent de lul... nee zeg maar 'ontslagen'... als er iets niet klopt. Kom op! Alsjeblijft Susan, ik ga hier kapot.

LUCY – Charlie...

SUSAN – Hij is helaas nét op vakantie gegaan.

CHARLIE – Zakenreis!

SUSAN [*in de telefoon*] – Nou ja, meer een soort van zakenreis en vakantie in één eigenlijk.

CHARLIE – Ik heb een aansluitende vlucht naar Barbados. Kom om één uur 's ochtends aan. Of hij je zijn privé-nummer wil geven.

LUCY – Charlie...

CHARLIE – Ik sta hier. Praat tegen me.

LUCY – Meneer Bateman wil zich terugtrekken. En meneer Webb doet met hem mee.

Korte stilte.

LUCY – Ze, eh, willen hun aanbetalingen terug. Ze hebben twee auto's gevonden bij Valley Motors die ze willen kopen.

SUSAN – Charlie, alsjeblieft...

CHARLIE – Ik kom eraan.

Hij wendt zich tot LUCY.

CHARLIE – Zeg hem dat de auto's *nét* door de keuring zijn gekomen, dat de papieren er elk moment kunnen zijn. Hoor je wat ik zeg?

LUCY – Ja, ik hoor je, ik hoor je.

CHARLIE – Oké. Zeg hem ook dat ik ze allebei tienduizend korting geef. Als waardering voor hun geduld. Ja, snap je dat, Lucy?

LUCY – Ik snap het.

CHARLIE – Weet je zeker dat je het snapt?

LUCY – Ik snap het, ik snap het.

SUSAN – Charlie!

Charlie loopt naar SUSAN, klaar voor een nieuwe leugen.

CHARLIE – Ik zit in een vliegtuig naar Atlanta, met een aansluitende vlucht naar Barbados. Je legt een nieuwe cheque op mijn bureau zodat ik die meteen maandag kan tekenen. Meer kan je nu niet doen... Alsjeblieft alsjeblieft alsjeblieft verpest het nu niet voor me met meneer Babbitt, ik heb deze baan echt nodig.

LUCY [*in de telefoon*] – Meneer Bateman, dat was meneer Babbitt op de andere lijn. En ja, ik kan u zeggen dat de auto's, eh, nu *nét* gekeurd worden...

CHARLIE schopt tegen LUCY's bureau omdat LUCY van haar tekst afwijkt.

LUCY [*herstelt zich*] – Eh, wat zeg ik? Nu *nét* goed zijn gekeurd.

SUSAN – Hij zit in een vliegtuig naar Atlanta.

CHARLIE – Barbados!

SUSAN – Voor een aansluitende vlucht naar Barbados, ja.

LUCY – We wachten alleen nog op de keuringspapieren en die kunnen hier ieder moment zijn.

SUSAN – U krijgt maandag een nieuwe cheque.

LUCY – En omdat u zo ongelofelijk, ongelofelijk geduldig bent geweest, wil meneer Babbitt u ieder tienduizend dollar korting geven.

SUSAN [*in de telefoon*] – Ik zweer u, meer kan ik niet doen. Alstublieft, u weet niet... Meneer Babbitt is soms zo'n... klootzak.

Terwijl ze CHARLIE recht in de ogen kijkt.

SUSAN – Dit kan me mijn baan kosten... Alstublieft!

LUCY [*in de telefoon*] – Nee, echt, dank u.

SUSAN – Nee, u bent een schat. Ja, nee, geloof me.

LUCY – U bent erg geduldig geweest en daar zijn wij u echt dankbaar voor.

SUSAN – Ik ben u echt dankbaar. Dank u wel.

LUCY – Dank u, dank u. Tot ziens.

SUSAN [*in de telefoon*] – Tot ziens.

Het is even stil terwijl ze elkaar alle drie aankijken. SUSAN is uitgeput. LUCY en CHARLIE zijn opgetogen. CHARLIE kijkt naar LUCY.

CHARLIE – Ja?

LUCY – Ja!!

CHARLIE – Oké.

Hij geeft LUCY een high five en wendt zich tot SUSAN.

CHARLIE – Susan, ja?

SUSAN [*bijna gelaten*] – Ja.

CHARLIE geeft haar een high five. Haar gedeelte van de high five is duidelijk zwakker, maar hij merkt het nauwelijks.

CHARLIE – Dat bedoel ik! Woehoe! Zijn we klaar voor Palm Springs?

SUSAN – Gaan we nog steeds? Midden in deze hysterie?

CHARLIE – Welke hysterie? 't Is een prachtige dag. Nog éven en de koop is rond en dan hebben we drie ton verdiend. Niet slecht voor een paar telefoontjes.

LUCY – Helemaal niet slecht.

CHARLIE loopt naar zijn koffertje. Dan gaat de telefoon nog een keer, SUSAN neemt op.

SUSAN – Babbitt's Collectibles. Ja, nou, hij is...

CHARLIE [*fluistert*] – Barbados!

Hij wijst naar zijn horloge.

CHARLIE – Kom op, tik tak, tik tak, Palm Springs.

SUSAN – Hij is net op vakantie gegaan. Kan ik een boodschap aannemen? Ja... oh, ik begriep het... ja... ja... ja. Ik zal hem zeker meteen proberen te bereiken.

SUSAN hangt op en kijkt naar CHARLIE, getroffen. CHARLIE denkt meteen dat de deal mislukt is.

CHARLIE – Praat tegen me.

SUSAN – Charlie, het spijt me zo.

CHARLIE – Wat is er gebeurd? Is de keuring verkloot of gaat de verkoop niet door?

SUSAN – Je vader is dood.

CHARLIE [*helemaal niet geschrokken*] – Uh huh, en?

SUSAN – Hij is overleden.

CHARLIE – Juist.

LUCY – Djiez... Charlie, wat erg voor je

SUSAN – Het was de advocaat van je vader, meneer Mooney. De begrafenis is morgen al. Het was nogal lastig je te pakken te krijgen. Ik heb zijn nummer. Het spijt me zo. Gaat het met je?

CHARLIE – Ja, nou ja. Sorry van het weekend schat.

SUSAN – Het weekend? Charlie...?

CHARLIE – Kijk, wij, eh... hadden een bloedhekel aan elkaar. Mijn moeder is gestorven toen ik nog heel jong was en toen bleven alleen hij en ik over. We konden het niet goed met elkaar vinden.

SUSAN – Ik ga met je mee.

CHARLIE – Dat is lief. Maar het heeft geen zin.

SUSAN – Ik wil het, dat heeft het voor zin.

CHARLIE – Ja, ik weet het, maar ik moet van alles regelen met advocaten, met familie, al zijn financiën, de erfenis, het wordt een zootje en...

SUSAN – En jij neemt de eerstvolgende vlucht naar Barbados, ik ken je. Ik ga met je mee.

CHARLIE – Oh ja, ik vergat even tegen wie ik het had. Shit. Een geweldig weekend naar de kloten.

EERSTE BEDRIJF

TWEEDE SCÈNE

Cincinnati. Het grote herenhuis van Charles Sanford Babbitt senior. Kil, leeg en onpersoonlijk. CHARLIE kijkt naar de schaarse aandenkens die hem aan zijn kindertijd doen denken. SUSAN komt achter hem binnen, ze doet haar jas uit.

SUSAN – Het was een mooie begrafenis... een beetje koud, maar...

CHARLIE – Ach ja, wat kan je verwachten, weet je. Koud leven, koud sterven.

Ze kijkt de kamer rond.

SUSAN – God wat is het hier leeg. Net een mausoleum.

CHARLIE – Ja, 't is niks veranderd.

SUSAN – Zo was het al toen je nog klein was?

CHARLIE – Ja.

Hij loopt naar het raam en kijkt naar buiten. Er trekt een treurige blik over zijn gezicht en zij merkt het.

SUSAN – Wat...?

Hij kijkt weer naar haar en is zich ervan bewust dat zijn pantser even een scheurtje vertoonde, hij probeert het te verbergen.

CHARLIE – Wat wat?

SUSAN – Je zag er opeens zo verdrietig uit.

CHARLIE – Ik ben niet verdrietig.

SUSAN – Het is niet erg als je...

CHARLIE [*valt haar in de rede*] – Ik ben niet verdrietig.

SUSAN [*valt hem in de rede*] – ...het was toch je vader, dus...

CHARLIE – Ik keek alleen uit het raam, oké?

CHARLIE stapt weg van het raam. SUSAN kijkt naar buiten.

SUSAN – Iemand moet die rozen water geven. Ze gaan allemaal dood.

CHARLIE – Mooi. Laat ze dood gaan. 't Was toch het enige waar hij iets om gaf.

SUSAN – Wat bedoel je?

CHARLIE is nog steeds vastbesloten niets te delen van de pijn die hij voelt.

CHARLIE – De advocaat zal hier zo wel zijn. Dan zijn we weg.

SUSAN – Charlie, praat met me. Ik bedoel, we zijn al een jaar samen en ik weet nog steeds niets méér van je dan ik de eerste twee weken al wist. Vertel me iets.

CHARLIE – Heb je die auto gezien in de garage?

SUSAN [*valt hem in de rede*] – Welke auto? Charlie, ik vroeg naar je gevoelens.

CHARLIE [*valt haar in de rede*] – Ik ken die auto al mijn hele leven. Heb er maar één keer in gereden. Een Buick Roadmaster cabriolet uit 1949. D'r zijn er maar achtduizend van gemaakt. Straight eight. Fireball eight. De eerste generatie met dynaflo transmissie⁸.

SUSAN – Je was zijn enige kind. Je werd geboren toen hij, wat, rond de vijfenveertig was. Hij dacht waarschijnlijk dat hij nooit een zoon zou krijgen. Hij moet wel van je gehouden hebben.

CHARLIE – Die auto was verboden terrein voor mij. Dat is een klassieker, zei 'ie. Niet voor kinderen. Zeker weten⁹ niet voor kinderen. Vierde klas¹⁰. Ik ben zestien. En voor één keer... kom ik thuis met een rapport.... allemaal achten en negens. Ik naar m'n ouwe; mag ik de auto mee? Mag ik met mijn vrienden een ritje in de Buick maken? Een overwinningsritje zeg maar. Zegt 'ie nee. Maar ik doe het toch. Ik steel de autosleutels. En ik doe het toch.

SUSAN – Zonder zijn toestemming?

CHARLIE – Ja, zonder zijn toestemming.

SUSAN – Waarom?

CHARLIE – Omdat ik het verdiend had! Niets wat ik deed was ooit goed genoeg voor die vent, snap je dat niet? Dus wij rijden op Colombia Parkway. Vier kinderen. Worden we van de weg gehaald. Hij had zijn auto als gestolen opgegeven. Niet van; mijn zoon heeft de auto zonder toestemming meegenomen, nee, als gestolen opgegeven. Zo van; een vreemde heeft mijn auto gejat. Zo van; een of andere autodief die ik niet ken heeft bij me ingebroken en heeft mijn klote-auto gejat.

Korte stilte.

CHARLIE – Hoofdbureau. De anderen werden binnen een uur door hun vaders opgehaald. Hij heeft me daar laten zitten... twee dagen.

SUSAN – Jezus... Was je bang?

CHARLIE – Twee dagen... tussen de kotsende zatlappen... ja ik was bang, ik scheet zeven kleuren. Daarna ben ik uit huis gegaan. Heb hem nooit meer gezien.

Ze zijn even stil. SUSAN ziet een foto van een moeder en een jong kind en pakt het op.

SUSAN – Wat is dit?

CHARLIE – Eh, je kan beter niets aanraken Susan. Je weet niet hoe die ouwe reageert wanneer... Waar heb ik het over, hij is dood. Hij kan de tering krijgen, raak maar lekker aan.

SUSAN – Is dit je moeder?

CHARLIE – Geen idee.

SUSAN – Geen idee?

CHARLIE – Ik heb sinds mijn zestiende geen foto van haar gezien.

SUSAN – Dit moeten je moeder en jij zijn toen je nog een baby was. Dit moet je bewaren.

CHARLIE – Susan, ik kan me haar niet herinneren. Ze ging dood toen ik twee was of drie en daarna was het alleen nog de Rain Man¹¹ en ik.

SUSAN – De Rain wat?

CHARLIE – Je ken het wel, van die ingebeelde vriendjes. Nou ja, de mijne was de Rain Man. Hoe dan ook, als ik bang was of iets, dan wikkelde ik me in mijn dekentje en dan kwam de Rain Man voor me zingen. Vanaf toen mijn moeder dood was, denk ik, kwam hij om voor me te zingen.

SUSAN – Wat is er met hem gebeurd?

CHARLIE – Niets. Ik werd volwassen.

SUSAN – Nauwelijks. Wat voor iemand was ze... je moeder?

CHARLIE – Kan ik me niet herinneren.

SUSAN – Niets? Helemaal niets meer?

CHARLIE – Ze rook lekker... Misschien haar parfum, of iets... ze rook lekker.

Dan gaat de deurbel. CHARLIE doet open voor Meneer MOONEY, een man die er niet alleen als een advocaat uitziet, maar ook als een oude vertrouwde hoeder van familiegeheimen.

MOONEY – Meneer Babbitt? Charles Babbitt?

CHARLIE – Charlie.

MOONEY – Ik ben dhr. Mooney. Uw vaders zaakwaarnemer.

CHARLIE – Kom binnen, meneer.

Hij wendt zich tot SUSAN.

CHARLIE – Lieverd, zou je even...

SUSAN – Ik ga die planten water geven.

CHARLIE – Dank je.

Ze vertrekt. MOONEY komt binnen en opent zijn koffertje.

MOONEY – Het speet me zeer van uw vaders heengaan te vernemen. Hij was...

CHARLIE – Misschien moeten we maar meteen beginnen.

MOONEY – Prima.

Hij haalt het testament uit zijn koffertje.

MOONEY – Uw vader heeft mij verzocht u deze verklaring voor te lezen. Hebt u daar bezwaar tegen?

CHARLIE – Waarom zou ik?

MOONEY – “Aan mijn zoon, Charles Babbitt. Beste Charles: Vandaag ben ik eenenzeventig geworden. Ik ben een oude man maar herinner me de dag dat je het huis verliet, zo bitter en vol bravoure. Zo tevreden met jezelf...” “En, opgegroeid zonder moeder, is de hardheid van je hart ook te begrijpen. Je weigering ook maar te doen alsof je van me hield... of me respecteerde. Dat alles vergeef ik je. Maar dat je me nooit hebt geschreven, gebeld of op een andere manier terug bent gekeerd in mijn leven... heeft mij zonder zoon gelaten.”

Korte stilte.

MOONEY – “Alles wat ik voor je in gedachten had wens ik je toe. Ik wens je het beste.”

MOONEY kijkt naar CHARLIE om te kijken wat voor een uitwerking, als die er al is, zijn woorden op hem hebben.

CHARLIE – Dat is het? Dat is de verklaring?

MOONEY – Jazeker.

CHARLIE – Oké. En nu komt het testament, toch?

Zonder commentaar pakt MOONEY het testament en leest.

MOONEY – “Ik, Charles Sanford Babbitt, gezond van lichaam en geest, vermaak hierbij aan mijn zoon, Charles Sanford Babbitt junior, die zelfde Buick cabriolet, welke de wagen is die aan onze verstandhouding ongelukkigerwijze een einde heeft gebracht. Voorts vermaak ik het volledige eigendomsrecht op mijn prijswinnende hybride rozenstruiken. Dat ze hem aan de deugd van uitmuntendheid en de mogelijkheid van perfectie mogen herinneren. Betreffende mijn huis en al mijn andere eigendommen, roerend en onroerend, deze zullen in een fonds ondergebracht worden, hierbij in overeenstemming met opgestelde voorwaarden terstond uitgevoerd.”

CHARLIE – Wat betekent dat? Dat laatste stuk. Wat betekent dat?

MOONEY – Dat betekent dat het landgoed... ter waarde van meer dan zeven miljoen dollar na aftrek van belastingen en onkosten... ondergebracht wordt in een fonds voor een niet nader genoemde begunstigde.

CHARLIE – Wie? Wie is dat?

MOONEY – Niet nader genoemd betekent dat ik u dat niet kan zeggen.

CHARLIE – Wie beheert al dat geld? U? Beheert u het geld?

MOONEY – Nee, hij heeft een curator aangewezen.

CHARLIE – Wat is dat? Hoe werkt dit allemaal. Hoe werkt dit?

MOONEY – Zijn naam is Vernon Bruener.

CHARLIE – En?

MOONEY – Vergeef me, maar ik kan er verder niets meer over kwijt. Het spijt me jongen. Ik zie dat je¹² teleurgesteld bent, maar...

CHARLIE – Teleurgesteld? Waarom zou ik teleurgesteld zijn? Ik heb de rozen gekregen, of niet dan? Ik heb een tweedehands auto gekregen, of niet dan? Shit, ik vind het lullig voor die arme... hoe noemde je hem, die, eh, hoe heet 'ie ook weer?

MOONEY – Begunstigde.

CHARLIE – Juist. De begunstigde. Die krijgt zeven miljoen dollar! Maar hij heeft de rozen niet gekregen, of wel? Ik heb de rozen gekregen, ik heb zeker weten de rozen gekregen.

MOONEY – Charles...

CHARLIE – Die kutrozen zijn van mij, man! De klootzakken moeten met hun poten van mijn rozen afblijven, ik heb volledig eigendomsrecht, toch?

MOONEY – Het is nergens voor nodig om...

CHARLIE – Om wat? Om van streek te zijn? Om over de zeik te zijn? Om over zijn graf te willen zeiken? Als er een hel is, meneer, dan is mijn vader daar en dan zit hij daar beneden, meneer Mooney, naar boven te kijken, naar mij, en hij lacht zich een stuk in zijn kloten. Charles Babbitt. Zou je ook maar vijf minuten de zoon van die klootzak willen zijn? Heb je die kutbrief gehoord? Heb je op zitten letten?

MOONEY – Ja zeker, meneer. En u?

CHARLIE – Nee. Zou je het willen herhalen? Want ik kan mijn oren godverdomme niet geloven.

MOONEY pakt zijn spullen.

MOONEY – Ik vermoed dat u recht heeft op uw gevoelens, maar naar mijn mening valt er hier niets meer te zeggen.

CHARLIE – Dan heb je het mis, vriend. Geloof mij maar. D'r valt nog heel veel te zeggen. Waar kan ik die Bruener vinden?

MOONEY – Ik neem aan in het telefoonboek.

CHARLIE – In het telefoonboek. Natuurlijk. Nou, óf ik krijg waar ik recht op heb óf ik klaag hem aan. Ik klaag het landgoed aan. Ik klaag jou persoonlijk aan en ga maar naar zijn graf om dat stuk stront dat mijn vader was op te graven want als het ook maar enigszins mogelijk is, ik zweer het bij god, dan ben ik van plan ook een rechtzaak in zijn reet te steken. Klootzak. Rat. Stuk stront. Cryptofascistisch stuk syfilitische varkensneuker!

MOONEY gaat weg. Terwijl hij vertrekt komt SUSAN binnen.

SUSAN [vrolijk] – En, hoe ging het?

CHARLIE – Ik heb gekregen wat ik had verwacht.

Donker.

EERSTE BEDRIJF

DERDE SCÈNE

Ohio. Dokter BRUENERS kantoor in het Wallbrook instituut. CHARLIE en Dr. BRUENER zijn in gesprek.

CHARLIE – Dokter Bruener, ik snap al die geheimzinnigheid niet. Als de begunstigde een patiënt is... een ex-vriendinnetje van pa of zoiets...

BRUENER – Meneer Babbitt, Charlie¹³, ik kende je vader al vanaf je vierde.

CHARLIE – ...toen mijn moeder is overleden.

BRUENER – Welnu, ik ben de curator van het fonds. Maar deze instelling en ik ontvangen daar niets uit.

CHARLIE – Dat klinkt niet echt eerlijk. Misschien is dat iets... waar we het over kunnen hebben...

BRUENER – Ik heb deze last op mij genomen uit loyaliteit jegens je vader. En daar blijft mijn loyaliteit.

CHARLIE – En u vindt dat ik... ook wat van die... loyaliteit moet voelen.

BRUENER – Ik denk... dat je vindt dat je geboorterecht je is ontfutseld. Door een man die het... moeilijk vond zijn liefde te tonen. En ik denk dat ik me... had ik in jouw schoenen gestaan... hetzelfde zou voelen.

CHARLIE – Dus hoop ik dat we kunnen praten. Dat u me... uit kan leggen wat mijn vaders kant van het verhaal is. Me kan helpen in te zien waarom het juist is wat hij heeft gedaan.

Korte stilte.

CHARLIE – Omdat, mocht dat niet lukken, ik mijn eigen verantwoordelijkheden heb, meneer. En die moet ik nemen. Ook al moet ik daar strijd voor leveren.

BRUENER – En ik geloof zo dat je een vechter bent, knul. Dus ik denk dat je maar moet doen wat je denkt dat je moet doen.

CHARLIE ziet uit het raam iets gebeuren, loopt ernaar toe en roept naar SUSAN off-stage

CHARLIE – Susan! Hé Susan! Let je even op... wil je die mafkees bij mijn auto weg halen? Het is een klassieker, geen speelgoed.

BRUENER loopt ook naar het raam.

BRUENER – Ray, ga bij die auto weg. Ray, het is tijd voor je groepsactiviteit. Ga bij die auto weg, Ray.

CHARLIE – Sorry dokter, wat was u aan het zeggen?

BRUENER – Ik denk dat je me wel hebt begrepen knul.

CHARLIE – Ja, denkt u dat? Nou, ik denk niet dat dit ziekenhuis de publiciteit of de kosten van een slepende rechtzaak kan gebruiken. U wel dokter? Want ik ben bereid deze tent bankroet te procederen tot ik er godverdomme dood bij neer val.

BRUENER – En wat een tragische verspilling van een veelbelovend leven zou dat zijn.

CHARLIE – En ik klaag u persoonlijk aan.

Op dat moment komt RAYMOND binnen met SUSAN. RAYMOND is zo'n zeventien jaar ouder dan CHARLIE. Een hoogfunctionerende autist met savantsyndroom¹⁴.

SUSAN – Mag ik even...

CHARLIE – Susan, we zijn nu even bezig. Dus...

RAYMOND – De auto hoort hier op zondag te zijn. Dit bezoek is niet ingeroosterd.

SUSAN – Hij is op zoek naar ene Vern, en...

BRUENER – Ik ben Vern. Het is al goed. Dank je.

CHARLIE – Dat is die mafkees die met mijn auto aan het klooiën was.

RAYMOND – Die auto hoort hier zeker weten op zondag te zijn.

SUSAN – Ik wilde jullie niet storen. Ik wacht buiten wel.

Ze gaat weg en wacht buiten.

RAYMOND – Van pappa mag ik op zondag in de auto rijden. Langzaam, de oprit af. Ik ben een uitmuntende chauffeur. Uitmuntende chauffeur.

BRUENER – Raymond, waarom ga je niet naar de recreatieruimte. Volgens mij begint een van je programma's¹⁵ zo. Meneer Babbit, volgens mij hebben wij niets meer te bespreken, of wel?

CHARLIE – Nee, ik denk dat ik dat aan mijn advocaat ga overlaten.

RAYMOND – Die zittingen zijn natuurlijk niet van echt leer... het zijn armzalige zittingen, geen... geen bruinig leer... deze zijn rood... echt leer kost een rib uit het lijf.

CHARLIE – Mijn vader had bruin leer in die auto toen ik klein was.

BRUENER – Raymond, je moet nu echt...

RAYMOND – ...en, en... je moet de asbak gebruiken, omdat... omdat die daar... daarvoor is. Omdat die daarvoor is.

CHARLIE – Dat zei hij altijd. Hoe ken jij die auto?

BRUENER – Raymond, het is tijd om...

CHARLIE gaat voor BRUENER staan, recht tegenover RAYMOND

CHARLIE – Hoe ken jij die auto?

RAYMOND – Ik ken die auto. Buick Roadmaster Straight-eight uit negenenveertig. Fireball eight. D'r zijn er maar achtduizend vijfennegentig van in productie genomen. Pappa laat me langzaam van de oprit rijden, maar niet op maandag. Zeker weten niet op maandag.

RAYMOND loopt weg van CHARLIE, CHARLIE snijdt hem de pas af.

CHARLIE – Wie is je vader.

RAYMOND – Charles Babbitt.

CHARLIE – Charles Babbitt?!

RAYMOND – Charles Sanford Babbitt. Beechcrest¹⁶ Avenue een-nul-negen-zes-een. Cincinnati, Ohio.

CHARLIE – Dat was zijn adres¹⁷. Wat heeft die gast? Wie is je moeder?

RAYMOND – Eleanor Babbitt.

CHARLIE – Eleanor?

RAYMOND – Gestorven vijf januari 1986¹⁸. Na een kort en onverwacht ziekbed. Lionel Richie stond op één met *Say You, Say Me*¹⁹. Oh oh, over vijftien minuten begint Judge Judy.

Hij doet de voice-over van Judge Judy na.

RAYMOND – “U staat op het punt de rechtszaal van rechter Judith Sheindlin te betreden. De mensen zijn echt. De zaken zijn echt. De uitspraak is bindend. Dit is haar rechtzaal. Dit is Judge Judy. Da-da-daaaa. Judge Judy. Da-da-daaa. Judge Judy. Da-da-daa²⁰.”

BRUENER – Waarom ga je niet kijken, Ray?

RAYMOND gaat af, off-stage loopt hij langs SUSAN.

RAYMOND – Da-da-daaa. Judge Judy. Da-da-daaa.

CHARLIE – Bruener, wie is die gast?

Korte stilte.

BRUENER – Dat is je broer, Charlie.

CHARLIE – Dat kan niet... hoe kan dat, ik... heb geen broer. Ik heb nooit een broer gehad.

BRUENER – Hij is je broer. Zeker weten.

CHARLIE – Jezus.

CHARLIE laat die informatie even bezinken, maar in plaats van er emotioneel door geraakt te worden, zien wij dat hij het slechts gebruikt als nieuwe informatie om tactisch uit te buiten.

CHARLIE – Wat mankeert hem, is 'ie gek?

BRUENER – Nee. Niet gek.

CHARLIE – Hij is achterlijk.

BRUENER – Niet precies.

CHARLIE – Hij is niet gek. Hij is niet achterlijk. Maar hij is hier.

BRUENER – Hij heeft savantsyndroom. Dat noemden ze vroeger *idiot savant*, maar dat is een ouderwetse, vernederende term. Dus nu zeggen we gewoon savantsyndroom.

CHARLIE – Maar hij is een idioot.

BRUENER – Hij heeft bepaalde tekortkomingen en bepaalde vaardigheden. Hij is autistisch. Hoogfunctionerend zelfs.

CHARLIE – Wat betekent dat?

BRUENER – Dat betekent dat hij een aandoening heeft die de zintuiglijke waarneming en de manier waarop die verwerkt wordt aantast. Raymond heeft problemen met communiceren en leren, met het uiten van zichzelf en zelfs met het begrijpen van zijn eigen emoties, op een conventionele manier. Het gevaar loert overal voor Raymond, dus hij gebruikt routine en ritueel om zichzelf te beschermen. Dat is eigenlijk zijn enige houvast.

CHARLIE – Zoals wat?

BRUENER – Zoals hij eet. Zich kleedt. Slaapt. Naar de wc gaat. Loopt, praat, alles. Elke verandering in de routine jaagt hem angst aan.

CHARLIE – En zijn vaardigheden?

BRUENER – Zo simpel mogelijk gezegd: Raymond is niet in staat iets te vergeten, wat dan ook. Ik denk dat ik het leven ondraaglijk zou vinden als ik niets kon vergeten, als alle pijn en gebroken harten uit het verleden even vers zouden zijn als de pijn van vandaag. Misschien is zijn autisme een manier om met die pijn om te gaan. Misschien is het de enige logische reactie.

CHARLIE – Gebruikt hij medicijnen? Slikt hij iets?

BRUENER – Helaas bestaat er geen medicijn dat een verschil zou maken.

CHARLIE – Hoe lang woont hij hier al?

BRUENER – Nou, ik ben hier in 1989²¹ gaan werken en toen was hij hier al een paar jaar.

CHARLIE – En u wist dat hij een broer had, en u wist dat ik zijn broer was?

BRUENER – Ja, maar wat maakt dat uit?

CHARLIE – Wat maakt het uit? Wat het uit maakt? Wat het uitmaakt dat niemand me heeft verteld dat ik een broer heb?

BRUENER – Wat had je eraan gedaan?

CHARLIE – Weet ik veel. Ik had het kunnen gebruiken, oké? Ik bedoel... weet hij hoeveel geld hij heeft geërfd? Weet hij hoeveel geld pa hem heeft nagelaten?

BRUENER – Nee. Het concept 'geld' zegt hem niets.

CHARLIE – Het concept geld zegt hem niets. Hij heeft nét zeven miljoen dollar geërfd en het concept geld zegt hem niets. Dat is pure poëzie. Vindt u niet?

Ze zijn allebei even stil.

CHARLIE – Ik wil naar mijn broer toe.

BRUENER – Ik weet niet of dat...

CHARLIE – Hij is mijn broer. Ik heb het recht hem te zien.

BRUENER – Het is al goed, Charlie. Laten we gaan.

Ze gaan, nemen SUSAN onderweg mee.

CHARLIE – Kom mee, dit moet je zien.

SUSAN – Wat?

CHARLIE – Wacht maar af

BRUENER, CHARLIE en SUSAN vinden RAYMOND in zijn kamer, hij schommelt heen en weer om zichzelf te troosten.

CHARLIE – Veel boeken, Ray.

SUSAN – En je verzamelt ook honkbalplaatjes. Mijn broer verzamelde die vroeger. Ken je iedereen die op die plaatjes staat, Ray?

RAYMOND – Weet ik niet.

BRUENER – Hij kent ze allemaal en al hun gegevens.

CHARLIE begint in RAYMONDS boeken te bladeren.

CHARLIE [*tegen Susan*] – Wacht maar tot je hoort wie deze gast is.

RAYMOND ziet CHARLIE aan zijn boeken zitten. Hij wordt zichtbaar nerveus en begint te citeren alsof hij bidt of een mantra chant.

RAYMOND – Yabba dabba doo. Flintstones. Meet the Flintstones. They're the modern stone age family. From the town of Bedrock, they're a page right out of history. Let's ride with the family down the street. Through the courtesy of Fred's two feet. When you're with the Flintstones you'll have a yabba dabba doo time. A dabba doo time. You'll have a gay old time. Wilma²².

CHARLIE – Wat is 'ie aan het doen?

BRUENER – Wanneer hij nerveus is doet hij het begin van de Flintstones. Ken je die tekenfilm? Yabba dabba doo?

CHARLIE – Ja. Waarom?

BRUENER – Dat is zijn manier om met angst om te gaan. Omdat jij aan zijn spullen zit, zijn boeken. De spullen op zijn planken.

CHARLIE – Dus heeft hij dat nummer uit zijn hoofd geleerd?

BRUENER – Dat en nog meer.

CHARLIE – Ik zie hier allemaal geweldige boeken. Jij bent een lezertje, hè?

CHARLIE pakt het verzamelde werk van Shakespeare.

BRUENER – Hij leest en onthoudt. [*tegen Raymond*] Je vindt het niet leuk dat hij aan je boeken zit, of wel, Ray?

RAYMOND – Oh, Vern. V-E-R-N! Dit bezoek is natuurlijk niet ingeroosterd, Vern! Dit is zeker weten geen ingeroosterd bezoek. V-E-R-N!

BRUENER – Hij raakt in paniek. Het is oké, Ray.

RAYMOND – Dit is een onaangekondigd bezoek, Vern.

SUSAN [*tegen Charlie*] – Zet dat terug. Hij zei dat je van de boeken af moet blijven.

RAYMOND – Van de boeken af moet blijven.

CHARLIE [*tegen Raymond*] – Hou je van Shakespeare, Ray?

RAYMOND – Weet ik niet.

CHARLIE – Het verzamelde werk van William Shakespeare. Heb je dat helemaal gelezen?

RAYMOND – Weet ik niet.

CHARLIE – Dat weet je niet?

RAYMOND – V-E-R-N.

CHARLIE – Heb je Julius Caesar gelezen?

RAYMOND – Weet ik niet... V-E-R-N.

CHARLIE – Heb je Hamlet gelezen? Heb je Driekoningenavond gelezen?

SUSAN – Charlie, hou op.

RAYMOND – Ja. Heb zeker weten Driekoningenavond gelezen. Zeker weten Hamlet gelezen.

CHARLIE – Ja. Je hebt alle stukken in dit boek gelezen, maar je weet niet of je dit boek hebt gelezen.

RAYMOND – Weet ik niet. V-E-R-N.

CHARLIE – Je weet het niet.

BRUENER – Wil je alsjeblieft dat boek terugzetten.

CHARLIE – Je weet het niet.

CHARLIE zet het boek terug.

CHARLIE – Oké, Ray, rustig maar. Ik ga niets... ik zal niets meer aanraken.

BRUENER – Het is oké, Ray. Het is oké. Wie is de man?

RAYMOND – Vern is de man. Vern is de man.

BRUENER – Vern is de grote man.

RAYMOND – Ja. Vern is de grote man.

SUSAN wil RAYMOND zijn honkbalplaatjes teruggeven en hij schrikt terug van haar aanraking.

SUSAN – Hier. Hier zijn je plaatjes. Ik wilde je niet laten schrikken.

RAYMOND – Gebruikt u medicijnen op recept?

BRUENER – Dat is zijn manier om te zeggen dat hij je leuk vindt.

SUSAN – Toen ik hem aanraakte, deinsde hij terug alsof hij bang voor me was.

BRUENER – Dat moet je je niet persoonlijk aantrekken. Ik sta dicht bij hem dan wie dan ook ter wereld. En hij heeft me nog nooit vast gepakt. Nog nooit aangeraakt. Het hoort bij het ziektebeeld. [*glimlacht*] Hij zou het niet eens merken als ik morgen verdwenen zou zijn.

CHARLIE – Mag ik even alleen zijn met Ray?

SUSAN – Alleen? Waarom, Charlie?

CHARLIE – Hij is mijn broer, Susan. Oké? Hij is dus toevallig mijn broer.

SUSAN – Oh Jezus, hoe weet je...

RAYMOND – Charlie Babbit. Ja.

SUSAN – Jezus.

CHARLIE – Ik wil alleen met hem zijn... met mijn broer.

Opeens is CHARLIE het schoolvoorbeeld van oprechtheid.

CHARLIE – Ik wil hem over onze vader vertellen. Ik denk niet dat iemand hem al echt heeft uitgelegd wat er met onze vader is gebeurd. Ik denk niet dat dat juist is.

BRUENER – Wil je dat, Ray? Wil je hier even bij je broer Charlie blijven?

RAYMOND – Weet ik niet.

CHARLIE – Dan kunnen we het over pappa hebben.

RAYMOND – P-A-P-P-A.

CHARLIE – P-A-P-P-A. Dan kunnen we het over P-A-P-P-A hebben.

RAYMOND – Judge Judy begint natuurlijk wel over zeven minuten. Nog bijna zeven minuten voor Judge Judy.

CHARLIE – We zullen Judge Judy niet missen.

BRUENER – Ik ben beneden in de recreatieruimte, Ray. Oké?

RAYMOND zegt niets.

BRUENER – Oké?

BRUENER wendt zich tot CHARLIE.

BRUENER – Roep maar als je me nodig hebt.

Dan, autoritair.

BRUENER – Vijf minuten.

CHARLIE – Absoluut.

BRUENER gaat weg. CHARLIE kijkt naar SUSAN.

CHARLIE – Lieverd, zou jij de auto alvast willen halen alsjeblieft?

SUSAN – Waarom?

CHARLIE – Omdat ik het vraag. Zou je alsjeblieft gewoon de auto naar de hoofdingang willen rijden?

SUSAN – ‘tuurlijk. Absoluut. Waarom niet. Dag, Raymond, tot snel.

Ze gaat weg. Nu zijn CHARLIE en RAYMOND alleen. Er is even een ongemakkelijke stilte. CHARLIE kijkt rond om er zeker van te zijn dat ze helemaal alleen zijn.

CHARLIE – Hé Raymond, pa is dood... oké? Wist je dat? Dat ‘ie dood is?

RAYMOND – D-O-O-D.

CHARLIE – Yep. Pappa is dood. Hebben ze je dat verteld?

RAYMOND – Weet ik niet.

CHARLIE – Je weet niet of ze het je verteld hebben, of je weet niet dat hij dood is?

RAYMOND – Weet ik niet.

CHARLIE – Oké. Nou, nu weet je het wel, toch? Hij ligt op het kerkhof. Wil je bij hem langs gaan op het kerkhof, Ray?

RAYMOND – Weet ik niet.

CHARLIE – Betekent dat dat je misschien bij hem langs wil gaan?

RAYMOND – Weet ik niet.

CHARLIE – Weet je, ik woon in Los Angeles... Ik zat te denken, misschien vind je het leuk om naar Los Angeles te gaan. Naar een wedstrijd van de Dodgers gaan, naar hun stadion gaan, om de Dodgers te zien spelen.

RAYMOND – Vandaag hebben ze een vrije dag.

CHARLIE – Nou ja, we hoeven niet vandaag te gaan. Don Mattingly is de nieuwe trainer. Wil je Don zien?²³

RAYMOND – Maandag. Geen wedstrijden gepland.

CHARLIE [*valt hem in de rede*] – Ik dacht alleen dat je het misschien leuk zou vinden om met mij naar Los Angeles te gaan en Ted Lilly²⁴ te zien. Dat noem ik nog eens een pitcher.

RAYMOND – Ted Lilly is geblesseerd. Staat donderdag pas weer op het speelschema.

CHARLIE – Donderdag? Speelt 'ie donderdag?

RAYMOND – Donderdag.

CHARLIE – Nou, ik heb nog geen plannen voor donderdag...

RAYMOND – Ja. Donderdag. Ik kan natuurlijk niet zonder mijn rugzak vertrekken... zeker weten niet zonder mijn rugzak... of mijn potloden. Moet mijn potloden en mijn rugzak pakken.

CHARLIE – Ik kan je potloden en je rugzak pakken.

CHARLIE begint zijn rugzak in te pakken.

RAYMOND – En mijn schrijfblok en mijn lijstjes en mijn liniaal.

CHARLIE [*terwijl hij inpakt*] – Check. Schrijfblok, pennen, liniaal. Laten we naar Ted Lilly gaan.

RAYMOND – En mijn fototoestel en mijn boxershorts.

CHARLIE – De wereld stikt van de boxershorts, Ray.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Dus, we gaan naar LA!

RAYMOND [*vol twijfel*] – Ja. Naar LA... voor de boxershorts... en Ted Lilly.

DONKERSLAG

EERSTE BEDRIJF

VIERDE SCÈNE

Een hotel in het centrum van Cincinnati. Een suite met twee slaapkamers. CHARLIE komt binnen, hij draagt RAYMOND'S rugzak en zijn eigen koffer. RAYMOND en SUSAN volgen.

CHARLIE – Hé, een suite, wat vind je me daar van?

RAYMOND – Moet terug naar Wallbrook.

CHARLIE – Nee, wij zijn broers. Wij zijn weeskinderen. Dokter Bruener wil dat wij wat tijd met elkaar doorbrengen.

SUSAN – Heeft Bruener dat gezegd?

CHARLIE – En morgen gaan we iets heel leuks doen.

RAYMOND – Het avondeten had natuurlijk wel al om zeven uur moeten zijn.

CHARLIE brengt RAYMOND naar zijn slaapkamer.

CHARLIE – Ja, nou, we lopen wat achter. Je moet eens leren los te laten, snap je Ray? Hé, hier is de kamer van Raymond. Kijk eens wat een mooie kamer, of niet dan?

RAYMOND – Dit is niet mijn kamer. Dit is zeker weten niet mijn kamer.

SUSAN – Wanneer heeft dokter Bruener gezegd dat jullie wat tijd met elkaar moesten doorbrengen?

CHARLIE – Hij heeft het gezegd, oké?

SUSAN – Dat heb ik dokter Bruener niet horen zeggen. ... 't Is alleen voor vannacht, Ray, niet langer.

CHARLIE – Hij heeft het tegen mij gezegd.

RAYMOND – Zeker weten niet mijn kamer

SUSAN – ... 't Is alleen tot we je terug naar huis brengen.

RAYMOND – Ik ga hier natuurlijk wel lang blijven. Heel lang. Het wordt de... langste tijd dat ik... en dan ben ik...

SUSAN – Nee, Raymond, echt niet.

RAYMOND – ...weg. Voor altijd weg. Voor altijd van mijn huis weg.

SUSAN – Nee, 't is alleen vannacht Raymond, ik beloof het.

RAYMOND – Ze hebben natuurlijk wel mijn bed verplaatst.

CHARLIE – Hé, dat is geen probleem. Onder het raam vind je fijn, toch? Komt goed maatje.

CHARLIE verplaatst het bed.

RAYMOND – Ze hebben... ze hebben de boeken weggehaald. Ze hebben alle boeken weggehaald. Moet terug naar Wallbrook.

Hij draait zich om en begint te gaan.

CHARLIE – Hey, kleine man! Hé, ho! Het wordt geweldig. Je zal het zien.

CHARLIE toetst een nummer op zijn GSM in.

RAYMOND – Ik heb natuurlijk mijn boeken niet, en, eh, geen boekenplanken. Ik ben boekenloos

CHARLIE – Hier is een boek. Dik telefoonboek. Veel woorden, hè Ray?

CHARLIE werpt hem het telefoonboek toe.

CHARLIE [*tegen zichzelf*] – Kom op, Lucy. Neem op. D'r staat driehonderdduizend op het punt naar de klote te gaan en ze wil niet opnemen.

RAYMOND – Chipolatapudding²⁵. Maandagavond moet chipolata-avond zijn.

CHARLIE – Je blijft hier, Ray. Ga je boek maar lezen of zo.

CHARLIE en SUSAN tillen hun bagage naar hun slaapkamer en laten RAYMOND achter in zijn kamer.

SUSAN – Hij heeft zijn pudding niet, hij heeft zijn boeken niet. Hij heeft niets waardoor hij zich veilig voelt.

RAYMOND – Niets veilig.

SUSAN – Wanneer heeft Bruener je dit gevraagd? Het slaat nergens op.

CHARLIE – Ik weet wat het beste voor hem is, oké? Ik ben zijn broer. Ik heb hem uitgeschreven. Een verlof van vierentwintig uur. Ik ben zijn enige familie nu, Susan.

RAYMOND schuift zijn stoel voor de televisie, schuift er dan een salontafeltje bij en stoot per ongeluk een lamp omver.

RAYMOND – Oh oh... Vern! V-E-R-N!

CHARLIE – Ga jij eens kijken wat ‘ie wil, ja?

SUSAN gaat naar RAYMOND.

CHARLIE [*zacht*] – Achterlijke mongool.

SUSAN – Ray, wat is er?

RAYMOND [*zeer geagiteerd*] – V-E-R-N!

SUSAN [*roept naar Charlie*] – Charlie, laten we hem naar huis brengen. Kom op.

CHARLIE gaat naar RAYMONDS kamer.

CHARLIE – Hij is oké. Ik haal wel wat pudding voor hem, ja? Dan is het weer goed en komt alles in orde. Hier. Waarom kijk je niet wat TV.

Hij doet de TV aan. Rad van Fortuin. RAYMOND staart gebiologeerd naar het scherm.

RAYMOND – “RAD-VAN-FORTUIN! Kijkt u eens wat een prachtige spullen er in de studio staan. Met fabelachtig fantastische bonusprijzen! Duizenden dollars cash in het handje en nog eens anderhalve ton die daar maar ligt te wachten om gewonnen te worden in de hoorn des overvloeds van ons RAD-VAN-FORTUIN.”

CHARLIE [*in de telefoon*] – Hallo? Room service? Hebben jullie chipolatapudding?

SUSAN – Wil je een wijntje voor me bestellen?

CHARLIE – Iets dat op chipolatapudding lijkt? Nee, hm. Nou ja, bedankt.

CHARLIE hangt op en geeft RAYMOND de afstandsbediening

CHARLIE – Vette pech Ray. Geen chipolatapudding. We halen morgen wel wat. Hier heb je de afstandsbediening. Wij gaan slapen. Je mag dat afkijken en dan is het bedtijd. Jezus wat een dag.

SUSAN [*tegen Charlie*] – Geen probleem hoor, ik hoef geen wijn.

CHARLIE – Hè? Oh shit, sorry. Wil je dat ik...

SUSAN – Het hoeft al niet meer. Laten we maar gaan slapen.

Ze richt zich tot Raymond.

SUSAN – Welterusten Raymond.

CHARLIE – Ja trusten Ray.

CHARLIE doet het licht uit in RAYMONDs kamer, alleen de televisie geeft nog licht.

RAYMOND – Ik ga hier natuurlijk wel heel lang blijven.

CHARLIE neemt SUSAN mee naar hun slaapkamer. Een zaklamp gaat aan. RAYMOND pakt het telefoonboek en begint te lezen.

SUSAN – Weet je zeker dat ‘ie oké is daar?

CHARLIE – Het gaat prima. Hij kijkt tv. Zo blij als een eikel. Ik wou dat ik zo blij was.

Hij ziet twijfel in SUSANS blik.

CHARLIE – Wat?

SUSAN – Dit slaat nergens op.

CHARLIE – Dokter Bruener vindt van wel. Ik ben Ray’s enige familie nu en we moeten elkaar leren kennen. Pa kan niet meer bij hem op bezoek. Die auto is de lijm, het is het laatste dat Pa en mij en mij en Ray verbindt. Hij voelt zich lekker. Jij voelt lekker... jezus wat voel jij lekker.

CHARLIE probeert SUSAN te kussen, ze wijkt terug.

SUSAN – Charlie, hij zit hiernaast.

CHARLIE kijkt haar lang aan.

CHARLIE – Ik ben zo blij dat je met me mee bent gekomen, weet je dat?

SUSAN – Echt?

CHARLIE – Echt.

SUSAN – Waarom?

CHARLIE – Wat waarom?

SUSAN – Waarom ben je blij?

CHARLIE – Ik heb nagedacht over wat je zei. We hebben óf een relatie óf niet en eh... ik vind het wel fijn hoe dat voelt.

SUSAN – Vind je?

CHARLIE – Ja. Ik vind dat een fijn gevoel.

CHARLIE grijpt haar vast in een ‘laat-de-wereld-maar-vergaan-omhelzing’ en begint haar nek te kussen.

CHARLIE – Ik vind het fijn hoe je voelt, en hoe je ruikt, en smaakt...

Ondanks zichzelf begint SUSAN te kreunen van genot en geeft ze toe aan zijn liefkozingen.

SUSAN – Oh Charlie, oh Charlie...

Ze beginnen gepassioneerd te zoenen. SUSAN trekt zijn shirt uit en CHARLIE begint haar blouse los te knopen. Hun lawaai trekt de aandacht van RAYMOND. Hij komt de kamer van CHARLIE en SUSAN binnen en begint de geluiden na te doen. CHARLIE staat met zijn rug naar RAYMOND.

SUSAN [*ziet Raymond*] – Raymond staat in de kamer.

RAYMOND – Charlie. Charlie Babbitt.

CHARLIE – Weg. Weg jij. Rot op.

RAYMOND – Oh oh...

RAYMOND gaat.

SUSAN – Waar was dat nou voor nodig? Ga achter hem aan.

CHARLIE – Ik doe gewoon de deur dicht, dan kunnen we...

SUSAN – Hij is je broer. Hij is bang. Je hebt hem gekwetst. Je hebt hem beledigd. Ga achter hem aan!

CHARLIE gat RAYMONDS kamer in. RAYMOND leest het telefoonboek.

CHARLIE – Raymond, wat deed jij in mijn kamer, nou? Waarom was jij in mijn kamer.

RAYMOND – Weet ik niet.

CHARLIE – Je weet niet wat je in mijn kamer deed.

RAYMOND – Er waren geluiden

CHARLIE – Ja, nou, die geluiden gaan je geen reet aan. Heb je dat? Ja? En nu doe je de tv uit, leg je dat telefoonboek weg en hou je d'r mee op zo'n achterlijke mongool te zijn en ga je slapen. Hoor je wat ik zeg? Ga slapen!

CHARLIE doet de tv uit.

RAYMOND – Het is natuurlijk wel negen voor elf. Licht gaat uit om elf.

CHARLIE – Ja, nou, nieuwe regels.

CHARLIE gaat weer naar zijn eigen kamer.

SUSAN – Ik bedoelde ga achter hem aan en zeg sorry.

CHARLIE – Wat had ik moeten doen? Hem instoppen, als een baby? Ik ben zijn moeder niet verdomme.

SUSAN – Je hebt hem weer beledigd. Je noemde hem een achterlijke mongool.

CHARLIE – Hij is een achterlijke mongool

SUSAN – Laten we hem dan terug brengen.

CHARLIE – Hij is mijn broer. Zo komen we een beetje dichterbij elkaar, snap je?

SUSAN – Zo kom je dichterbij elkaar? Licht uit, achterlijke mongool? Ik bedoel, ze zeggen je vandaag voor het eerst dat je een broer hebt. En je zegt dat het je broer is. Maar ik zie geen enkel teken van welke menselijke emotie dan ook. Ik bedoel, ik vraag hier niet om een wonder. We zijn al een jaar samen en je hebt nog niet één keer tegen me gezegd dat je van me hhh... maar iets, een beetje emotie!²⁶

CHARLIE – Hé, jij hebt geen idee waar ik nu doorheen ga, ja!

SUSAN – Waar ga jij dan doorheen?

CHARLIE – Door heel veel. Een heel emotionele... heel veel emotionele verwarring. Ik ben heel kwetsbaar op dit moment.

SUSAN – Wat een gelul.

CHARLIE – Hè, mijn vader is net gestorven.

SUSAN – En dat kan je niets schelen. En dokter Bruener heeft je nooit gevraagd Raymond mee te nemen. Dat is gelul. Dat weet ik. Dus wat doet hij hier? Wat doen wij hier?

CHARLIE – Het is omdat ik boos op hem ben.

SUSAN – Op Raymond?

CHARLIE – Op mijn vader.

SUSAN – Je bent boos op je vader. Dus neem je Raymond mee. Waarom?

CHARLIE – Ik weet niet waarom. Omdat ik hem heb en zij hem willen.

SUSAN – Dat slaat nergens op.

CHARLIE – Raymond heeft al het geld geërfd en ik krijg niets.

SUSAN – Waar heb je het over?

CHARLIE – Zeven miljoen dollar. Tot de laatste cent voor hem. En nop voor mij. Niks. Dus ik hou hem bij me tot ik mijn helft krijg. Daar heb ik recht op.

SUSAN – Ik ben weg.

SUSAN staat op, begint zich aan te kleden en haar spullen in de koffer te gooien.

CHARLIE – Wat is dit? Doe eens rustig!

SUSAN – Ik heb er genoeg van.

CHARLIE – Wat betekent dat, je hebt er genoeg van?

SUSAN – Dat betekent dat ik weg ben.

CHARLIE – Je bent weg?

SUSAN – Ja.

CHARLIE – Nu? Wanneer ik kwetsbaar ben? Ik heb je nodig!

SUSAN – Jij hebt niemand nodig. Jij gebruikt mensen. Jij gebruikt Raymond, je gebruikt mij, jij gebruikt iedereen!

CHARLIE – Ik gebruik hem? [*Roept*] Raymond, gebruik ik jou? Gebruik ik jou, Raymond?

RAYMOND [*roept terug*] – Ja.

CHARLIE – Hou je kop! Hij geeft antwoord op een vraag van een half uur geleden. Hij krijgt zeven miljoen. Dat geld ligt daar maar. Het betekent niets voor hem. Ik ga hier kapot. Ik heb dat geld nodig. Je weet dat ik het nodig heb.

SUSAN – Je hebt het nodig dus is het geen stelen, ja? Maar wat gaat er met Raymond gebeuren?

CHARLIE – Dat maakt geen reet uit! Hij gaat terug naar Wallbrook of ik stop hem ergens beter weg. Ik krijg het geld en ik stop hem ergens beter weg... veel beter. Een geweldige plek, oké? Want ik heb nogal wat vragen, nogal wat bedenkingen, moet ik je zeggen, over hun therapeutische... therapie... daar.

SUSAN – Jezus.

CHARLIE – Wat maakt het uit wat er met hem gebeurt? Hij blijft waar dan ook gewoon dezelfde.

SUSAN – Behalve dan dat jij zijn geld hebt.

CHARLIE [*draait door*] – Zijn geld? Zijn geld? Die man was ook mijn vader hoor! En mijn geld dan? Waar is mijn geld, nou? Ik heb recht op de helft van dat geld.

SUSAN – En dus heb je Raymond ontvoerd.

CHARLIE – Ik heb hem niet ontvoerd. Ik heb mijn deel van het geld ontvoerd.

SUSAN – Jij bent gek.

CHARLIE – Ja, het zal wel erfelijk zijn.

SUSAN – Wat maakt het uit. Je hebt geen woord gehoord van wat ik zei.

CHARLIE – Ik heb ieder woord gehoord. Wacht nou even. Wil je alsjeblieft even wachten.

SUSAN – Je bent een kind. Jij creëert chaos en dan verwacht je dat mensen zoals Lucy of ik de rotzooi opruimen. Je hebt Ray niet ontvoerd. Je hebt jouw deel van het geld ontvoerd! Hij is een mens, Charlie, geen geld. En ik ben een mens, geen medeplichtige.

CHARLIE – Mijn vader heeft mijn hele leven de pik op me gehad. Wat wil jij van me?

SUSAN – Weg. Ik wil weg. Ik ga weg.

Ze gaat weg.

CHARLIE – Shit! Kut! Klere! Klootzak! Jezus Tering Kut Kut Christus!

CHARLIE gaat terug naar zijn kamer. RAYMOND ligt onder de dekens, stil.

RAYMOND – Yabba dabba doo. Flintstones. Meet the Flintstones. They're the modern stone age family. From the town of Bedrock, they're a page right out of history. Let's ride with the family down the street. Through the courtesy of Fred's two feet. When you're with the Flintstones you'll have a yabba dabba doo time. A dabba doo time. You'll have a gay old time. Wilma.

EERSTE BEDRIJF

VIJFDE SCÈNE

Licht aan. Een restaurant op een vliegveld. Aan de bar schenkt SALLY, een serveerster, koffie in voor een AGENT. Op de achtergrond klinken aankondigingen voor vluchten. Een VOORBIJGANGER laat een fooi achter en gaat weg. Er zijn beeldschermen voor aankomst- en vertrektijden van vluchten. CHARLIE komt binnen, RAYMOND in zijn kielzog.

SALLY – Goedemorgen.

CHARLIE – Morgen. Tafel voor twee?

SALLY – Geen probleem.

RAYMOND kijkt naar het naamplaatje van SALLY.

RAYMOND – Sally Dibbs, Dibbs, Sally. Vier-zes-een... nul-een-negen-twee.

SALLY – Pardon?

RAYMOND – Dibbs, Sally, vier-zes-een-nul-negen-twee.

SALLY – Dat is mijn telefoonnummer.

RAYMOND – Sally, Dibbs, Dibbs, Sally, vier-zes-een...

SALLY – Ik snap dat je mijn naam weet, die staat op mijn plaatje. Maar hoe kom je aan mijn nummer?

RAYMOND – Telefoonboek.

CHARLIE – Telefoonboek?

RAYMOND – Telefoonboek. Dibbs, Sally. Vier-zes-een... nul-een-negen-twee. Clear Brook Lane negentien tweeënzeventig.

CHARLIE – Hij, eh... onthoudt soms dingetjes.

SALLY – Maar hij heeft mijn nummer uit zijn hoofd geleerd voor hij hier binnen kwam.

CHARLIE – Hoe doe je dat?

SALLY – Hoe doet 'ie dat?

RAYMOND – [*zachtjes*] Weet ik niet.

CHARLIE – Heb je het hele telefoonboek uit je hoofd geleerd?

RAYMOND – Nee.

SALLY – Niemand kan het hele telefoonboek uit zijn hoofd leren.

CHARLIE – Ben je bij het begin begonnen?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Hoe ver ben je gekomen?

RAYMOND – J²⁷.

SALLY – J?

CHARLIE – J?

RAYMOND – Johnson, William Martin. Johnson.

CHARLIE – Je kent het telefoonboek tot J. A, B, C, D, E, F, G, H, I, J.

RAYMOND – De helft van J.

SALLY – Doherty, William E. Dat is mijn neef.

RAYMOND – Doherty, William E. Vier-negen-zes, een-negen, een-vijf.

SALLY – Jezus.

RAYMOND – Jezus, Miguel Jose. Vier-negen-zes, vijf negen, twee-een.

SALLY – Jezus. Die kan zo op TV.

Ze gaat naar de bar.

CHARLIE – [*stilletjes*] Dat was goed. Dat vond ik leuk. Honger? We moeten eten voor we gaan. Voor we naar LA vliegen om de Dodgers te zien. Waar heb je zin in, Ray?

RAYMOND – Het is dinsdag. Pannenkoeken voor ontbijt. Met... stroop²⁸?

CHARLIE – Zeker weten!

RAYMOND – Zeker weten! Oh oh. Ze hebben natuurlijk wel de tandenstokers weggehaald. Ik heb mijn tandenstokers niet.

CHARLIE – Je hebt geen tandenstokers nodig voor pannenkoeken. Die eet je met een vork. Zoals normale mensen.

RAYMOND – En ik heb mijn stroop niet. Ik heb geen stroop en geen tandenstokers.

CHARLIE – Je hebt geen tandenstokers nodig en er zijn nog helemaal geen pannenkoeken, of wel, Ray?

RAYMOND – Er is hier geen stroop.

CHARLIE – Als we de pannenkoeken bestellen, brengen ze de stroop.

RAYMOND – De stroop hoort voor de pannenkoeken op tafel te staan.

CHARLIE – We hebben nog niet besteld, Ray.

RAYMOND – Als ze de stroop brengen is het natuurlijk wel te laat. Dan is het zeker weten te laat.

CHARLIE – Waarom is dat nou te laat? Hé, Ray? We hebben de pannenkoeken nog niet besteld, dus hoe kan dat nou te laat zijn?

RAYMOND – Als we hier de hele ochtend gaan zitten zonder stroop en zonder tandenstokers, dan ga ik zeker weten niet mee...

CHARLIE grijpt RAYMOND in zijn nek.

RAYMOND – Au.

CHARLIE – Stel je niet aan.

RAYMOND – Au.

CHARLIE – Stel je niet aan, achterlijke mongool.

RAYMOND – Oh oh.

Hij pakt zijn schrift en begint te schrijven.

CHARLIE – Wat is dat? Wat schrijf je? Laat zien.

Hij leest

CHARLIE – “Lijst van Ernstige Letsels”? “Charlie Babbitts Lijst van Ernstige Letsels”? Wat, neem je me in de maling?

RAYMOND – Nummer achttien, 2012. Kneep en trok en deed mijn nek pijn in 2012.

CHARLIE – Kneep en trok en deed mijn nek pijn?!

RAYMOND – In 2012.

CHARLIE schudt zijn hoofd. Dan gaat zijn telefoon. CHARLIE grijpt zijn gsm, staat op en gaat wat verderop staan.

CHARLIE – *[in de telefoon]* Ja?

BRUENER – Hallo, Charlie. Je spreekt met Vernon Bruener.

CHARLIE – Ah... de goede dokter.

BRUENER – Waar ben je, jongen?

CHARLIE – Dat is niet belangrijk. Waar het om gaat is met *wie* ik ben.

BRUENER – Je moet hem terugbrengen Charlie.

CHARLIE – Ja hoor, geen probleem. Zodra ik krijg waar ik recht op heb.

BRUENER – En wat mag dat zijn?

CHARLIE – Dat mag drie komma vijf miljoen dollar zijn, meneer. Ik ben niet inhalig. Ik wil alleen mijn deel. Ray mag wat mij betreft een verzameling gouden tandenstokers beginnen.

BRUENER – Dat kan ik niet doen, Charlie. Dat weet je.

CHARLIE – Blijf daar van af Ray, die is vies.

BRUENER – Breng hem nou maar terug, Charlie. Breng hem nu terug. Hij hoort hier thuis.

CHARLIE – *[met stemverheffing]* Ik heb hem niet ontvoerd of zo.

De AGENT kijkt hem aan. CHARLIE ziet het.

CHARLIE – *[in de telefoon en tegen de AGENT]* – Ik ben zijn broer.

BRUENER – Raymond is altijd vrijwillig opgenomen geweest in Wallbrook, maar dat is het punt niet. Waar het om gaat is dat hij hier het best verzorgd kan worden.

CHARLIE – Laten we ophouden met dat gelul, oké? Ik heb recht op een deel van mijn vaders nalatenschap. Als jij niet tot een of andere overeenkomst met mij wil komen, neem ik hem mee naar Los Angeles. Dan stop ik hem daar in een of andere instelling en kunnen we vechten over de voogdij. Ik heb het er al met een advocaat over gehad. Ik ben de enige familie die Ray nog over heeft. Dus, wil je met me vechten in de rechtszaal of zullen we er nu een punt achter zetten? Mevrouw, mag hij wat tandenstokers?

Terwijl CHARLIE verbeten om tandenstokers vraagt, begint de AGENT steeds geïnteresseerder te raken in het rumoer.

BRUENER – Ik denk dat je geen idee hebt hoe ernstig het is wat je gedaan hebt.

CHARLIE – Tandenstokers! Hij heeft tandenstokers nodig! Kan iemand hem alsjeblieft wat tandenstokers brengen?

BRUENER – Ik kan je dat geld met geen mogelijkheid geven, Charlie. Daar komt het op neer.

CHARLIE – Dan zien we elkaar voor de rechter.

De AGENT loopt naar CHARLIE.

AGENT – Alles in orde hier?

CHARLIE – Ja, alles in orde meneer. Ik probeer hier alleen wat tandenstokers te krijgen, snapt u? Alles in orde.

CHARLIE draait zich om en botst tegen SALLY die een doosje tandenstokers komt brengen. De tandenstokers vliegen over de grond. RAYMOND is erdoor gebiologeerd. CHARLIE wil er alleen maar vandoor.

CHARLIE – Kut!

RAYMOND kijkt naar de tandenstokers op de grond.

RAYMOND – [*stilletjes*] Tweeëntachtig, tweeëntachtig, tweeëntachtig! Tweehonderd zesenvieftig.

CHARLIE – Tweehonderd zesenvieftig wat, Ray?

RAYMOND – Tandenstokers.

CHARLIE kijkt naar SALLY.

CHARLIE – Mevrouw, hoeveel tandenstokers zitten daarin?

SALLY – Tweehonderd vijftig.

CHARLIE – Wauw, Ray, dat is ongelooflijk. Je zat er maar vier naast.

SALLY – Er zitten er nog vier in het doosje. Die kan zo op tv.

CHARLIE kijkt naar RAYMOND, perplex.

CHARLIE – Je bent goed met getallen, of niet, Ray?

Sally gaat weer. CHARLIE buigt zich voorover naar RAYMOND.

CHARLIE – Wil je op tv, Ray?

RAYMOND – Weet ik niet.

CHARLIE – Maar dan, weet je wat ik niet snap? Hoe kan dokter Bruener zeggen dat je het concept ‘geld’ niet begrijpt?

RAYMOND – Weet ik niet.

CHARLIE – Want wij zijn broers, toch? Ik bedoel, jij en ik zijn broers.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – En weet je, broers delen alles. Sam-sam, ieder de helft. Toch?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Ik bedoel, gisteren heb ik een pizza voor je gekocht, toch?

RAYMOND – Pepperoni.

CHARLIE – Zeker weten pepperoni. En dus wil je me waarschijnlijk terugbetalen, snap je, dat jij de helft betaalt. Jij krijgt de helft van de pizza en ik de andere helft. Toch?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – En stel je nou eens voor dat je er opeens achter komt dat je, ik zeg maar wat, een dollar hebt geërd. Dan wil je toch dat ik mijn deel krijg, of niet?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Dus als jij een dollar krijgt en je wilt mij de helft geven, dan geef je me... wat?

RAYMOND – Twintig dollar.

CHARLIE – Geen twintig dollar, Ray. Je moet luisteren. Je hebt maar één dollar geërd. Jij hebt een dollar gekregen. Je wilt mij de helft geven, dus dan geef je me wat?

RAYMOND – Ongeveer zeventig.

CHARLIE – Zeventig cent?

RAYMOND – Zeventig cent... zeventig dollar... ja.

CHARLIE – Oh jezus, ja. Jij kan zo op tv.

Zijn gsm gaat af, op dat moment horen we de aankondiging van een vlucht.

AANKONDIGING – American Airlines Flight 256 for Denver and Los Angeles is now boarding at gate 53A. Flight 4297 for Atlanta and Miami is in the final stages of

boarding at gate 37B. All passengers holding boarding passes for Flight 4297 should board at this time²⁹.

CHARLIE – [*in de telefoon*] Hallo... Praat tegen me... Lucy. Ik kan niet bij het geld of bij de auto's. Jezus. Mijn lening is verlopen. Godver. Luister, ik land over drie uur op LA Airport. De Buick staat op A3 bij de hoofdterminal. Zorg ervoor dat ze die op komen halen.

Hij hangt op.

CHARLIE – Ray, we moeten gaan. Ze hebben onze vlucht omgeroepen.

RAYMOND – Luchtverkeer is natuurlijk wel heel gevaarlijk.

CHARLIE – Hé, er is niets veiliger dan vliegen. Je gaat het geweldig vinden. Geloof me.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Oké, kom op.

RAYMOND – Oh nee.

CHARLIE – Raymond, we staan op een vliegveld. We zijn hier niet alleen voor de pannenkoeken gekomen.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Mensen komen hier om te vliegen. Wat dacht jij dat we hier kwamen doen?

RAYMOND – Heel gevaarlijk. In 2009 waren er dertig vliegtuigongelukken, zevenhonderd zevenenvijftig doden³⁰

CHARLIE – Ja, nou, dit vliegtuig is heel veilig. En daarbij moet ik naar LA dus ik heb geen tijd voor dit gelul, oké?

RAYMOND – Ik weet het niet, ik weet het niet.

CHARLIE – Je weet het niet?

RAYMOND – Nee.

CHARLIE – Wat is het probleem? De maatschappij?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Het gaat om de vliegmaatschappij?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – [*Kijkt naar het beeldscherm*] Oké, prima, nemen we een andere. Geen probleem. Er gaat een vlucht van Northwest.

RAYMOND – Northwest Airline Vlucht 255. Neergestort op 16 augustus 1987. Honderd vijfenzestig dodelijke slachtoffers.

CHARLIE – We hoeven niet met Northwest. Er zijn veel meer vluchten.

RAYMOND – Ja, veel meer vluchten.

CHARLIE – Continental.

RAYMOND – Continental Airline Vlucht 11. Neergestort op 22 mei 1962. Vijfenvestig dodelijke slachtoffers.

CHARLIE – Dit is niet grappig, Ray.

RAYMOND – Nee. Niet grappig.

CHARLIE – Want kijk, ik moet naar Los Angeles, oké? Dus jij stapt op een vliegtuig. Snap je dat?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Jij moet op een vliegtuig stappen.

RAYMOND – Op een vliegtuig stappen.

CHARLIE – Goed, er is een vlucht van Delta. Die vertrekt om middernacht, Ray. Wat dacht je van Delta?

RAYMOND – Delta is op 2 augustus 1985 neergestort. Een Lockheed L1011. Bij Dallas / Fort Worth. Een hevige rukwind.

CHARLIE – Alle maatschappijen...

RAYMOND – Honderd vijfendertig dodelijke slachtoffers. Honderd vierendertig in de lucht, een op de grond. Duran Duran stond op nummer één.

CHARLIE – Alle maatschappijen zijn wel eens neergestort. Dat betekent niet dat ze niet veilig zijn.

RAYMOND – Qantas.

CHARLIE – Qantas?

RAYMOND – Qantas is nooit neergestort.

CHARLIE – Qantas?!

RAYMOND – Nooit neergestort.

CHARLIE – Nou, daar heb ik echt iets aan, Ray. Want, hé, kijk eens, Qantas vliegt niet op LA vanaf Cincinnati. Daarvoor moeten we wel eerst naar Melbourne.

RAYMOND – Australië.

CHARLIE – Naar Melbourne in Australië, ja, om op een vliegtuig te stappen dat ons naar Los Angeles brengt. Snap je me?

RAYMOND – De hoofdstad is Canberra.

CHARLIE – We stappen op een vliegtuig. Hier, kijk, we gaan met United.

RAYMOND slaat door, begint zichzelf op zijn hoofd te slaan en schreeuwt.

RAYMOND – United Airlines Vlucht 175. Vijfenzestig dodelijke slachtoffers in de lucht. Tweeduizend zeventien op de grond. 11 September 2001. Osama Bin Laden. Al Qaeda! Terroristen! Al Qaeda! Terroristen! Al Qaeda! Terroristen!

De AGENT snelt naar ze toe.

CHARLIE – O Jezus.

AGENT – Kunt u mij vertellen wat hier aan de hand is?

Hij richt zich tot RAYMOND.

AGENT – Wilt u wat stiller zijn, meneer.

RAYMOND slaat nog altijd door.

CHARLIE – [kalmerend] Er zijn geen terroristen, Ray.

AGENT – Waar zijn terroristen?

CHARLIE – Er zijn geen terroristen, Ray. Er zijn geen terroristen.

RAYMOND kalmeert.

CHARLIE – Luister naar me. Geen terroristen. Ray. Geen terroristen.

RAYMOND – Geen terroristen.

De AGENT kijkt ze onderzoekend aan.

AGENT – U begrijpt dat het tegen de wet is om terroristische dreigingen te uiten?

CHARLIE – Hij uit geen dreigingen, agent. En hij is geen terrorist. [*tegen zichzelf*] Hij is een achterlijke mongool.

AGENT – Wat?

CHARLIE – Ziet hij eruit als een terrorist?

AGENT – Pardon, mijn neefje heeft een verstandelijke beperking, oké?

CHARLIE – Nou, dan snapt u hoe godvergeten irritant ze kunnen zijn! We gaan. Oké. Agent?

AGENT – Mag ik uw papieren alstublieft.

CHARLIE – Oh Jezus.

AGENT – Uw papieren, alstublieft, meneer.

CHARLIE – Hij is mijn broer, agent. Onze vader is net overleden en ik neem hem met me mee naar huis naar LA.

AGENT – Is dat zo?

RAYMOND – Ja. Pappa is dood.

AGENT – [*tegen Raymond*] Dat is je broer?

RAYMOND – Ja, Charlie Babbitt.

De AGENT bekijkt het identiteitsbewijs.

AGENT – Charles Babbitt. Welnu, meneer Babbitt, als ik u was zou ik een andere wijze van vervoer kiezen.

CHARLIE – Juist. Dank u, agent. Dat is precies wat we gaan doen.

AGENT – En u verlaat het vliegveld.

CHARLIE – Ja meneer.

AGENT – Mooi zo. [*Hij bedenkt zich iets.*] En eh... gecondoleerd met uw vader.

RAYMOND – D-O-O-D.

De AGENT vertrekt.

CHARLIE – We gaan niet met het vliegtuig. Is dat goed, Ray? Geen vliegtuig.

RAYMOND – Geen vliegtuig.

CHARLIE – We gaan niet vliegen.

RAYMOND – Niet vliegen.

CHARLIE – Ik word doodmoe van je, Ray. We rijden naar Los Angeles. We nemen de auto naar LA. Kom op, we gaan niet met het vliegtuig. Pak je tas maar godverdomme.

Hij steekt de rugtas naar RAYMOND uit in plaats van zijn hand.

RAYMOND – Niet vliegen.

CHARLIE – Je maakt me kapot, Ray.

RAYMOND – Niet vliegen.

CHARLIE – Niet vliegen.

RAYMOND – Ik heb natuurlijk wel Jeopardy³¹ om vijf uur.

CHARLIE neemt RAYMOND mee, hij gebruikt de tas als een leidse

CHARLIE – We gaan met de auto naar LA.

BLACKOUT

PAUZE

TWEEDE BEDRIJF

EERSTE SCÈNE

Licht aan. Stromende regen. Nacht. RAYMOND kijkt in een krappe Mid-Western motelkamer, met een wastafel in de hoek, naar Jeopardy op televisie en maakt aantekeningen. Op tv wordt een vraag gesteld, RAYMOND geeft zonder te kijken antwoord vóór de deelnemer. CHARLIE komt binnen, doorweekt, met een kletsnatte zak eten van een afhaalzaak en een plastic tas in zijn handen. Hij loopt boos naar RAYMOND en smijt het eten voor hem neer, haalt de aluminiumfolie er af.

TELEVISIE – I'll take Weights and Measures for 400 Alex.

TELEVISIE – On this scale the temperature of the human body is normally 37 degrees.

RAYMOND – Wat is Celsius?

TELEVISIE – What is Celsius?

TELEVISIE – Correct!

CHARLIE zet het geluid van de televisie zachter.

CHARLIE – Dus op dinsdag hebben ze altijd fishsticks en citroenpudding na? Nou, hier héb je fishsticks en citroenpudding na.

RAYMOND – We hadden natuurlijk al wel om zeven uur moeten eten.

CHARLIE – Oh dus zo zeggen ze 'dank je' op de planeet waar jij woont, Ray. Dank je dat je in de stromende kloteregen naar buiten bent gegaan om fishsticks te zoeken in dit godvergeten klote-oord.

RAYMOND – Het hadden natuurlijk wel acht fishsticks moeten zijn. Dit zijn er maar vier.

CHARLIE – Wat?

RAYMOND – Er horen acht fish sticks te zijn. Dit zijn er maar vier.

CHARLIE snijdt de vier fishsticks ruw doormidden.

CHARLIE – Nu zijn het er acht.

RAYMOND – We hadden natuurlijk al wel om zeven uur moeten eten.

CHARLIE – Ja. En ik had in LA moeten zijn, omdat mijn handel naar de klote gaat, Ray. Maar ik ben niet in LA, ik ben niet eens in de buurt van LA. Want we vliegen niet alleen niet, we rijden ook nog eens niet als het regent, of wel? Ik bedoel, goeie hoor, Ray. Dat stel ik zeer op prijs. Alles waar ik voor gewerkt heb gaat naar de klote en

wij zitten al zestien uur naar Jeopardy en dat kut Cartoon Network te kijken in dit hoerenhol van een Honeymoon Haven Motel. Want wij wagen ons niet buiten als het regent...

RAYMOND – Wie is Nikolai Ivanovich Lobachevsky³².

CHARLIE – [*in de telefoon*] Lucy, met Charlie, bel me terug.

Hij richt zich tot RAYMOND terwijl hij een ander nummer intoetst.

CHARLIE – Zeg, vertel eens, sta jij wel eens onder de douche? Ray, jij douchet wel eens, toch?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Oké, als je onder de douche staat, wordt je nat. Dat is alles wat er gebeurt als het regent. Het is precies hetzelfde als douchen. Dus, wat denk je ervan, Ray?

RAYMOND – De douche is natuurlijk wel in de badkamer.

CHARLIE – En we zijn uitgepraat. Wat is een...

RAYMOND – Wat is een gelijkbenige driehoek.

CHARLIE – Kut! [*Hij krijgt een antwoordapparaat aan de lijn*] Meneer Dietrich, met Charlie Babbit. Ik heb u al eerder gebeld. Ik zit vast in Cincinnati, meneer, sinds de begrafenis. Ik hoef u natuurlijk niet te zeggen dat mijn familie nogal van de kaart is door het vroegtijdige overlijden van mijn vader. Het was een buitengewone man, maar u begrijpt vast dat hij door zijn plotselinge dood nogal wat losse eindjes nagelaten heeft. Behalve dat heb ik ook de volledige voogdij van mijn broer op me moeten nemen, die heeft een verstandelijke beperking, snapt u.

RAYMOND – Oh oh. Scheet, oh, scheet.

CHARLIE kijkt naar zijn broer en rondt zijn gesprek snel af.

CHARLIE – Als ik op de een of andere manier uitstel van betaling op mijn lening kan krijgen, zou dat me nét de lucht geven die ik nodig heb.

RAYMOND – Scheetje.

CHARLIE – Ik zal u morgenochtend bellen en dan kunnen we een regeling uitwerken. Nogmaals bedankt, meneer.

CHARLIE beëindigt het gesprek. Hij toetst een ander nummer in.

CHARLIE – Heb jij een scheet gelaten? Ray, heb jij een scheet gelaten?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Hoe kan je daar tegen? Hoe hou jij het uit met jezelf.

RAYMOND – Ik vind het niet erg.

CHARLIE – Irv? Met Charlie Babbitt. Ik heb het er met Stuart over gehad en het blijkt dat Bruener het curatorschap nooit wettelijk heeft vastgelegd, omdat hij nooit had verwacht dat er iemand op zou komen dagen om het te betwisten. En als dat het geval is, zal ik zeker de voogdij en die zeven miljoen dollar krijgen. Dus ik wil dat jij onderbewindstelling voor me aanvraagt, ik wil zo snel mogelijk een hoorzitting. Wat? Wie? Wie moet ik bellen?

CHARLIE zoekt pen en papier.

CHARLIE – Shit wacht even. Ik moet even pen en papier pakken.

CHARLIE pakt de pen van RAYMOND af.

CHARLIE – Die heb ik even nodig Ray.

RAYMOND – Dat is mijn pen. Dat is zeker weten mijn pen.

CHARLIE pakt RAYMONDS schrift af.

CHARLIE – [*in de telefoon*] Oké, wat is het nummer?

RAYMOND pakt een ander schrift en een andere pen en begint te schrijven.

RAYMOND – [*Terwijl hij schrijft*] Diefstal van schrift en pen door Charlie Babbitt in 2012.

CHARLIE – Oké, bedankt Irv. Ik heb je schrift en je pen twee seconden geleend, dat is geen ernstig letsel. Dat hoort niet op je Lijst van Ernstige Letsels.

RAYMOND – Je hebt het rode schrift gestolen. Dat is zeker weten een ernstig letsel. Het blauwe schrift was niet erg geweest.

CHARLIE toetst een ander nummer in.

CHARLIE – Nou, vergeef me dat ik je geheime codes niet ken.

RAYMOND – Diefstal van rood schrift in 2012.

CHARLIE – [*in de telefoon*] Susan, met mij. Zeg dat niet! We hebben elkaar wél wat te zeggen. Luister, wil je me gewoon even uit laten spreken? Ik heb niemand ontvoerd. Ik ben zijn broer. Susan, ik heb dat geld nodig. Ik ga hier op mijn knieën, zie je dat niet? Jezus, Susan niet ophangen! ... Susan? ... Hallo? Godver! Vrouwen, of niet dan?

RAYMOND – Ja, vrouwen.

CHARLIE is volledig verslagen. Hij gaat naar het raam en kijkt naar buiten.

CHARLIE 🎵 – On the road again. Just can't wait to get on the road again!³³

RAYMOND – Ik ben natuurlijk wel een uitstekende chauffeur.

CHARLIE – Kan jij rijden?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Wanneer heb jij gereden?

RAYMOND – Ik heb natuurlijk in de Buick gereden als papa naar Wallbrook kwam.

CHARLIE – Reed papa mee? Zat papa bij je in de auto, Ray?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – En je mocht van hem in de Buick rijden?

RAYMOND – Ja. Langzaam de oprit af.

CHARLIE – Nou, dan zal ik je eens een keer achter het stuur zetten.

Hij graait in de plastic tas en werpt RAYMOND een onderbroek en sokken toe. RAYMOND vangt ze niet, het ondergoed valt tegen hem aan en komt op de grond terecht.

CHARLIE – Schone sokken en een onderbroek. Trek die morgenochtend aan.

RAYMOND – Ik heb natuurlijk wel mijn onderbroek niet bij me.

CHARLIE – Daarom geef ik je net een onderbroek Ray. Zodat je een onderbroek hebt.

RAYMOND – Dat is natuurlijk wel geen boxershort. Die van mij is een boxershort en mijn naam staat er in en er staat Raymond in. Hier staat Calvin Klein in.

CHARLIE – [*pakt uit*] Goed, prima. Als we langs een winkel komen, haal ik een boxershort voor je.

RAYMOND – Ik koop mijn boxershorts bij de K-Mart in Cincinnati.

CHARLIE – We gaan niet terug naar Cincinnati, Ray. Dus begin er maar niet over.

RAYMOND – Oakstreet vierhonderd.

CHARLIE – We gaan niet terug naar Cincinnati. Je hoeft niet naar Cincinnati om een boxershort te kopen.

RAYMOND – Op de kruising van Oak en Burnettstreet.

CHARLIE – Wat zeg ik nou, Ray?

RAYMOND – Boxershorts van de K-Mart.

CHARLIE – Je hoort me wel. Ik weet dat je me hoort.

RAYMOND – In mijn boxershorts staat mijn naam, niet die van Calvin.

CHARLIE – Ik trap geen seconde in dat gelul van je.

RAYMOND – En dit is een onderbroek, zeker weten geen boxershort. En er staat Calvin Klein in.

CHARLIE – Ray, heb je gehoord wat ik zei? Hou je bek!

Raymond is eventjes stil.

RAYMOND – Cincinnati is natuurlijk wel ver weg. We raken maar verder en verder van de K-Mart vandaan.

CHARLIE – Ze hebben overal een K-Mart.

RAYMOND – Oakstreet vierhonderd.

CHARLIE – We gaan niet terug naar Cincinnati en nu is het klaar!

Nu draait CHARLIE helemaal door en wordt zelf nogal krankzinnig.

CHARLIE – Wat maakt het uit waar je je onderbroeken koopt? Nou, Raymond? Een onderbroek is een onderbroek. Die kan je ook in China kopen. Die kan je ook in Swaziland kopen en is het nog steeds een onderbroek. Het is een onderbroek. Een onderbroek. Het is een onderbroek.

Charlie probeert zich weer te beheersen.

CHARLIE – Ga je tanden poetsen. Het is bedtijd.

Charlie pakt een kaartspel uit zijn handbagage en begint patience te spelen. Stilte.

RAYMOND – [zachtjes] Flintstones. Meet the Flintstones. They're the modern stone age family. From the town of Bedrock, they're a page right out of history.

CHARLIE – En nu dit weer?

RAYMOND – Let's ride with the family down the street. Through the courtesy of Fred's two feet.

CHARLIE – Weet je, Ray, je moet het zingen. Het is een lied, Ray, van een tekenfilm. De Flintstones. Yabba dabba doo. Je bent een lied aan het mompelen. Het is een lied. En als je dat zou snappen, dat het een lied is, zou je ‘m misschien kunnen zingen.

RAYMOND – When you're with the Flintstones you'll have a yabba dabba doo time. A dabba doo time. You'll have a gay old time. Wilma.

CHARLIE – Poets gewoon je tanden, ja?

Hij loopt naar de gootsteen, vult een waterkoker en zet die aan en dan doet hij tandpasta op de tandenborstel van RAYMOND.

CHARLIE – Hier. Poets. En hou op met die humor want je bent niet grappig.

RAYMOND – Ja. ‘Rain Man is grappig... Grappige tanden...’

CHARLIE – Wat zeg je?

RAYMOND – Grappig.

CHARLIE – Spoelen. Waarom zei je grappige tanden?

RAYMOND – Jij zei grappige tanden. Grappige Rain Man.

CHARLIE – Rain Man? Zei ik Rain Man?

RAYMOND – Ja. Grappige Rain Man.

CHARLIE – Omdat ik Raymond probeerde te zeggen en toen klonk het als Rain Man?

RAYMOND – Ja. Grappige Rain Man.

CHARLIE – Jij. Jij bent de... Rain Man?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – En je woonde bij ons. Toen. Wanneer... wanneer ben je weggegaan?

RAYMOND – Eenentwintig januari 1986³⁴.

CHARLIE – Dat weet je nog?

RAYMOND – Dinsdag³⁵. Het sneeuwde heel hard. Ik had griesmeelpudding als ontbijt. Eenentwintig januari 1986. Op een dinsdag.

CHARLIE – Jezus. Toen was mamma net gestorven. Vlak na Nieuwjaar.

RAYMOND – Toen was mamma net gestorven. Vijf januari 1986. Lionel Richie stond op één.³⁶

CHARLIE – En jij herinnert je die dag? Je weet nog wanneer je weg ging?

RAYMOND – Mamma stierf na een kort en onverwacht ziekbed. 5 januari 1986,

CHARLIE – Was ik daarbij?

RAYMOND – 23 januari 1986. Je stond bij het raam en je zwaaide naar me van achter dat raam. Dag Rain Man. Dag Rain Man. Dag Rain Man.

CHARLIE – Herinner je je mamma?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Ik weet nog dat ze lekker rook. Dat is alles wat ik me herinner.

RAYMOND – Shalimar³⁷. Een tijdloos parfum. Een oosterse mix van iris, rozen en een vleugje vanille³⁸.

CHARLIE – Shalimar.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – En jij was het die voor me zong?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Wat zong je? Welk liedje... welk liedje zong je?

RAYMOND 🎵 – She was just seven-teen. You know what I mean. And the way she looked was way be-yound com-pare...³⁹

CHARLIE 🎵 – So how could I dance with another..?

RAYMOND – [*false*] ...oooo...

CHARLIE/RAYMOND 🎵 – When I saw her stand-ing there.

CHARLIE – Vond ik het leuk als je voor me zong?

RAYMOND – Ja.

Het water kookt. Er komt stoom uit de tuit. CHARLIE giet het water in een bekertje. Terwijl hij dat doet, morst hij heet water op zichzelf.

CHARLIE – Kut!

RAYMOND – [*probeert de waterkoker te grijpen*] Nee. Nee. Nee. Eng. Slecht.

CHARLIE – [zorgt dat hij er niet bij kan] Rustig maar. Hoezo nee? Wat is eng slecht?

RAYMOND – Heet water brandt baby!

CHARLIE – Heet water brandt baby. Wat? Welke baby? Ik?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Ik?

RAYMOND – Ja. Heet water brandt baby.

CHARLIE – Het is goed, rustig, het is goed. Ik ben niet verbrand. Kijk me aan, alsjeblieft.

RAYMOND – [kalmteert wat] Ja. Heet water brandt baby.

CHARLIE – Ik ben niet verbrand. Ik ben niet verbrand, Ray,

RAYMOND – Heet brandt baby, heet brandt baby.

CHARLIE – Ik ben niet verbrand.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Het is oké.

RAYMOND – Ja. Moet naar Wallbrook nu.

CHARLIE – Nee, Ray. Ik ben niet verbrand. Kijk me aan. Het was toen mamma was gestorven. Daarom heeft hij je weggestopt. Omdat hij dacht dat je me pijn had gedaan.

RAYMOND – [fluistert] ... C-h-a-r... l-i-e... c-h-a-r... l-i-e... c-h-a-r...

CHARLIE – Kom op. Elf uur. Licht uit.

RAYMOND – Ja.

Heel teder brengt CHARLIE RAYMOND naar het bed bij het raam. Hij trekt RAYMONDS sokken voor hem uit, helpt hem zijn broek uit en stopt hem in.

CHARLIE – Kijk. Precies waar je je bed wil hebben. Slaap lekker, Ray.

RAYMOND zegt niets. CHARLIE stort op zijn bed, kleren nog aan, uitgeput, en valt bijna meteen in slaap. Terwijl hij in slaap valt, horen we RAYMOND hardop fluisteren.

RAYMOND – [fluistert] C-h-a-r... l-i-e... c-h-a-r... l-i-e... c-h-a-r... l-i-e... c-h-a-r-l-i-e.

FADE OUT

TWEEDE BEDRIJF

TWEEDE SCÈNE

We horen CHARLIES mobiele telefoon afgaan terwijl het licht aan gaat in de motelkamer. CHARLIE ligt met zijn kleren aan te slapen op dezelfde plek als de vorige scène, nu met het kussen over zijn hoofd getrokken. Hij graait naar zijn telefoon.

CHARLIE – [*half slapend*] Hallo?

SUSAN – [*aan de telefoon*] Charlie, ik probeer je al drie uur te bereiken.

CHARLIE – Ik had de telefoon uit staan, Susan. Ik word hondsmoe van die gast.

SUSAN – Charlie, het spijt me zo. Het is voorbij. Alles is voorbij.

CHARLIE – Susan? Niets is voorbij. Het komt allemaal goed. Ik ben er over...

SUSAN – Wyatt heeft de auto's gevonden. Hij heeft ze gevonden. Hij heeft ze in beslag genomen. Ze zijn weg. En Bateman wil zijn aanbetaling terug. Dat willen ze allemaal.

Korte stilte.

SUSAN – Je hebt een schuld van honderdduizend dollar, Charlie.

CHARLIE – Honderdduizend. Dat heb ik niet.

SUSAN – Je moet het ergens vandaan halen of het is allemaal voorbij. Dan ben je failliet, Charlie, het spijt me zo.

CHARLIE – Ik heb het niet.

SUSAN – Ik weet het. Maar ik ga nergens voor opdraaien. Ik heb die mensen dingen beloofd, weet je nog? Charlie, als je de handel opdoekt moet je het wel goed regelen, juridisch. Je moet papieren tekenen, dingen afhandelen.

CHARLIE – Wat wil je dat ik doe, Susan? Ik ben hier met Raymond. Je weet hoe die is. Ik kan niet sneller gaan dan dat ik ga. Jij bent de enige die het vliegtuig kan nemen. Ik niet. Als het zo belangrijk is...

SUSAN – Prima. Ik bel je morgen om te kijken waar je bent en dan vlieg ik naar je toe.

CHARLIE – Prima.

SUSAN – Prima.

Ze hangt op. CHARLIE hangt op.

RAYMOND – Yabba dabba doo. Flintstones. Meet the Flintstones. They're the modern stone age family. From the town of Bedrock, they're a page right out of history. Let's ride with the family down the street. Through the courtesy of Fred's two feet. When you're with the Flintstones you'll have a yabba dabba doo time. A dabba doo time. You'll have a gay old time. Wilma.

CHARLIE – Hé, zou je daar alsjeblieft even mee op willen houden? Ray, hou op! Ik ben nèt mijn zaak en mijn vriendin kwijt, dus als je me godverdomme even met rust wil laten, ja?! Vind je dat goed?

CHARLIE haalt een fles whisky uit zijn tas tevoorschijn en schenkt zichzelf een flinke bel in. Hij drinkt het glas in één slok leeg en schenkt een nieuwe in.

CHARLIE – Waarom zet je de TV niet aan en ga je Judge Judy of zo kijken?

RAYMOND – Judge Judy begint natuurlijk wel niet voor half vijf. Dat duurt nog vier uur en achtentwintig minuten.

CHARLIE – Ook goed. Rad van fortuin, wat dan ook.

RAYMOND – Half acht, kanaal zes.

CHARLIE – Dan zoek ik wel iets anders voor je.

Hij pakt de tv-gids van de vloer en bladert er doorheen.

CHARLIE – Eens kijken, wat is er om half een.

RAYMOND – Op twee As The World Turns. Op vier Ellen. Kom langs bij Ellen en haar vrienden waar supersexy Shemar Moore⁴⁰ en wetenschapper Steve Spangler⁴¹ te gast zijn. Op vijf wedstrijdbowlen. Op zes, Divorce Court. Echte scheidingszaken met echte gezinsdrama's.

CHARLIE is wederom geïntrigeerd door RAYMONDS encyclopedische kennis.

CHARLIE – En op vierendertig, om half een?

RAYMOND – The Bold and the Beautiful. Storm gedraagt zich vreemd. Rick verklaart Nick de oorlog. Zowel Brooke als Taylor wil Jacks moeder zijn.

CHARLIE – En op zesenvijftig, half vier vanmiddag?

RAYMOND – Sesamstraat. Kom langs bij Pino, Bert en Ernie in de bekendste straat ter wereld.

CHARLIE – Negen uur vanochtend, kanaal twaalf?

RAYMOND – Oprah Winfrey. Anorexia; eetstoornis of manier van leven?

CHARLIE krijgt een idee.

CHARLIE – Hoeveel tandenstokers zaten er in het doosje, Raymond?

RAYMOND – Twee-zes-en-veertig.

CHARLIE – Ja.

RAYMOND – Twee-zes-en-veertig.

CHARLIE grijpt in zijn koffer en trekt er een kaartspel uit. Hij begint de kaarten willekeurig, met de afbeelding naar boven, over het bed uit te spreiden.

CHARLIE – Raymond, je weet wat speelkaarten zijn, toch?

RAYMOND – Ik ben bekend met kaarten.

CHARLIE – Let je op?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Oké. Wat heb ik nog in mijn hand?

RAYMOND – Twee azen, een heer, een vrouw, drie boeren, tien, drie, zeven... en één vijf.

CHARLIE – ... één vijf. Je bent geweldig.

CHARLIE denkt een tijdje na.

CHARLIE – Weet je wat een casino is, Ray?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Oké, casino's hebben regels. De eerste is dat ze niet graag verliezen. De volgende is dat ze kaarten tellen vals spelen vinden. Kan je nagaan. Dus je laat ze never nooit niet merken dat je aan het tellen bent. Snap je dat?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Maar als we in een casino zouden zijn, kan je me waarschijnlijk wel een teken geven. Als je aan ziet komen dat ik ga verliezen, kan je één fiche inzetten, dat betekent dan 'pas'. En als je ziet dat ik ga winnen, zet je er twee in, dat betekent 'doorgaan'. Als je er twee in zet, dan weet ik dat ik nog een kaart moet nemen. Oké? En als je één fiche inzet, weet ik dat ik moet passen.

RAYMOND – Één voor passen, twee voor nemen.

CHARLIE – Één voor passen, twee voor nemen. Dat wil zeggen... áls we naar een casino gaan, snap je?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Snap je waar ik naartoe wil, Raymond?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Niet ja zeggen als je nee bedoelt... Ray? Niet alleen ja zeggen omdat je dat altijd doet. Als je ja zegt, Ray... Ik ga je iets vragen en als je ja zegt moet je het ook menen. Niet zo'n ja van ik weet het niet. Het moet een ja zijn van JA, van JA, van GODVERDOMME JA, snap je?

RAYMOND – [*geen verschil*] Ja.

CHARLIE – Ik heb je nog niets gevraagd, Ray. Ik heb je nog geen vraag gesteld, oké?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Want ik zei áls we naar een casino gaan. Maar de waarheid is dat jij, ik, Susan, Dokter Bruener, iedereen, dat we allang in het casino zijn. We zijn er al. De enige mensen die niet in het casino zijn, zijn dood. Zoals dode pappa, dode mamma en dode iedereen. Maar degenen die niet dood zijn...? Wij *zijn* in het casino en we spelen volgens de huisregels en het huis wint altijd. Want het casino bepaalt je kansen, en het enige waar je op kan hopen, het éne, is dat je een keer geluk hebt. Niet veel, niet heel veel, misschien net genoeg om... gelijk te spelen, misschien dat je voor de verandering het geluk eens aan jou kant hebt staan. Want we lopen maar rond en we denken dat we weten waar we mee bezig zijn, maar we hebben geen idee. *Jij* weet het, Raymond, jij weet hoe laat Judge Judy begint.

RAYMOND – Half vijf, kanaal vier.

CHARLIE – Precies. Half vijf, kanaal vier. En daar heb ik godverdomme respect voor Ray, want de waarheid is dat dat zowat alles is wat wie dan ook weet. Mensen lopen rond en denken dat ze ook maar iets weten? Ze hebben geen idee. Weten ze waarom iemand wordt geboren zoals jij en iemand anders niet? Weten ze waarom iemand jong moet sterven? Mamma was niet oud. Ze was maar negen jaar ouder dan ik nu ben. Ze was maar negenendertig. En jij, arme eikel, jij dacht waarschijnlijk dat ze dood was gegaan omdat je een van je rituelen had verkloot, omdat je met de verkeerde tandenstoker had gegeten of het verkeerde lijstje had gemaakt. Omdat pa je meteen in Wallbrook heeft gestopt toen ze dood was.

RAYMOND – Heet water brandt baby.

CHARLIE – Ik ben niet verbrand, Ray. Je hebt me niet verbrand en ik wil dat je weet... daar binnen... daar in die geschifte kop van je, waar al die klotelijstjes zitten, dat jij niets te maken had met mamma. Als je ooit dacht dat je... je had er niets mee te maken. Het waren de huisregels, dat is alles. Toen ik klein was en ik een besluit moest nemen... dan deed ik kop of munt en als het, zeg maar, drie keer kop was dan was het antwoord ja. Nou ja, dan kan ik het net zo goed aan jou vragen, want dat is

net zo onvoorspelbaar. Dus ik ga jou iets vragen. Wil je met me meegaan, Raymond? Wil je met me mee gaan naar Las Vegas om het geluk aan mijn kant te krijgen?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Denk erover na, Ray. Niet meteen ja zeggen. Je hoeft geen ja te zeggen. Je hoeft het niet, Ray.

RAYMOND – Ik moet natuurlijk wel om half vijf terug zijn voor Judge Judy.

CHARLIE – Laat Judge Judy in de stront zakken, Ray. Laat haar doodvallen. Dit gaat niet over Judge Judy. Dit gaat over mij. Dat geef ik toe. En jij hoeft mij niet te helpen... Jij mag het zeggen.

RAYMOND denkt een tijdje na.

RAYMOND – [*zelfde toon*] Ja.

CHARLIE – Ja?

RAYMOND – [*zelfde*] Ja.

CHARLIE – [*bouwt op*] Ja?

RAYMOND – [*zelfde*] Ja.

CHARLIE – [*bouwt op*] Meen je het?

RAYMOND – Godverdomme ja.

CHARLIE – Rain Man! De Broertjes Babbitt gaan naar Vegas!⁴²

ZWART

TWEEDE BEDRIJF

DERDE SCÈNE

Licht aan. Een bar in een casino. CHARLIE en RAYMOND komen binnen. Ze dragen nieuwe, bij elkaar passende pakken en zijn vol van hun overwinning. CHARLIE draagt een enorm blad vol fiches. Ze gaan naar de bar. IRIS de prostituee zit daar al en krijgt een drankje ingeschonken van de BARMAN.

CHARLIE – Moet je zien, Ray. Zie je al die fiches? Die heb jij allemaal gewonnen Raymond. Het is je gelukt.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Weet je hoeveel geld dit is?

RAYMOND – Verdomd veel.

CHARLIE – Verdomd veel geld! Dat kan je wel zeggen. Weet je wat ik allemaal met dit geld kan doen? Of, ik bedoel, weet je, wat wij kunnen doen.

RAYMOND – Naar de Dodgers.

CHARLIE – Naar de Dodgers? Naar de Lakers! Op de eerste rij! Jij, ik, Jack Nicholson en de Laker Girls!

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Je hebt me gered, Ray. Weet je dat? Je hebt mij uit de stront gehaald.

RAYMOND schommelt alleen maar heen en weer.

CHARLIE – Ik ga ze inwisselen. Jij blijft hier, begrepen? Jij blijft hier zitten tot ik terug ben.

RAYMOND – Ja

CHARLIE – Heb je dat?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Zeker weten? Zeker zeker weten?

RAYMOND – Zeker weten. Ja.

CHARLIE – Oké. Ik ben zo terug.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE gaat en IRIS kijkt naar RAYMOND.

IRIS – Hé, heb je zin in gezelschap?

RAYMOND – Weet ik niet.

IRIS – Hoe heet je?

RAYMOND – Raymond.

IRIS – Ik heet Iris, Raymond. Vind je me leuk?

RAYMOND – Weet ik niet.

IRIS – Dat weet je niet? Ik denk van wel als je me de kans geeft. Zullen we elkaar wat beter leren kennen?

RAYMOND – Ja. Wat beter leren kennen.

IRIS – Wil je me beter leren kennen?

RAYMOND – Ja.

IRIS – Oké dan.

Dan komt CHARLIE weer binnen met een tas van het casino vol geld. Hij gaat naar IRIS en RAYMOND toe.

CHARLIE – Hij heeft geen geld schatje.

IRIS – Dat is geen probleem lekkertje. We praten alleen maar.

RAYMOND – Ja. Praten alleen maar.

CHARLIE – Laten we naar boven gaan, Ray. Wat dacht je d'r van? Waar ben je mee bezig man?

RAYMOND – Elkaar beter leren kennen. Praten alleen maar.

IRIS – Welke kamer? Ik breng hem wel naar boven.

CHARLIE – Dat is prima. Wil je dat? Wil je hier blijven om haar beter te leren kennen, Ray?

RAYMOND – Ja. Elkaar beter leren kennen. Praten alleen maar.

CHARLIE – Nou, dat lijkt me interessant. Ik blijf wel in de buurt voor de zekerheid.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE gaat iets verder weg staan maar blijft RAYMOND in de gaten houden.

IRIS – Volgens mij vindt hij me niet leuk.

RAYMOND – Dat is mijn broer. Ik woon in zijn kamer.

IRIS – Hij lijkt me wat jong om je broer te zijn.

RAYMOND – Hij is op 16 augustus 1982 geboren. Maandag.⁴³ Een ongewoon warme dag.

IRIS – En wat doen jullie hier?

RAYMOND – We tellen de kaarten.

IRIS – Jullie tellen de kaarten, jaja

RAYMOND – We tellen de kaarten.

IRIS – En wat doe je nog meer?

RAYMOND – We tellen de kaarten.

IRIS – Ik weet dat je de kaarten telt. Wat doe je nog meer?

RAYMOND – Gebruikt u medicijnen op recept?

IRIS – Ooh...ké... ik ben weg.

Ze staat op en gaat weg.

RAYMOND – We moeten elkaar natuurlijk nog wel beter leren kennen.

IRIS – Later.

RAYMOND – Hoe laat?

IRIS – [*sarcastisch*] Tien uur. Ik bel je nog wel.

Ze gaat.

RAYMOND – Ik moet natuurlijk wel om elf uur in bed liggen. Licht uit om elf uur.

CHARLIE gaat naar RAYMOND.

CHARLIE – Vind je haar leuk, Ray? Vind je haar mooi?

RAYMOND – Ja. Heel sprankelend. Zeker weten heel sprankelend.

CHARLIE – Laten we naar de kamer gaan. Wat dacht je d'r van?

De scène gaat over van de bar naar de grote suite van CHARLIE en RAYMOND in het hotel.

CHARLIE – Vind je dat pak mooi, Ray?

RAYMOND – 't Is niet van de K-Mart.

CHARLIE – Je hebt geen idee hoe goed je eruit ziet. Dat meisje ging er helemaal voor.

RAYMOND – Iris.

CHARLIE – Iris? Nou, Iris vond je dat pak goed staan.

RAYMOND – Zeker weten geen K-Mart.

CHARLIE – Ja, nou ja, ik ga je een geheimpje verklappen, Ray. K-Mart is klote.

Hij loopt naar een bijzettafeltje waarop een draagbare televisie staat⁴⁴.

CHARLIE – Je eigen televisie, Ray. Dan hoef je Jeopardy nooit meer te missen.

Hij geeft hem de televisie en zet hem aan.

CHARLIE – Zie je? Wat vind je ervan?

RAYMOND – Het scherm is natuurlijk wel heel klein.

CHARLIE – Niets te danken.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Moet je jou eens zien, man, met al die lichtjes. Jij bent mister Las Vegas, Ray. Jij bent meer mister Las Vegas dan mister Las Vegas zelf. Wat denk jij?

RAYMOND – Veel lichtjes. Heel sprankelend, heel fonkelend.

CHARLIE – Luister, wat ik al zei, Ray. We hebben vandaag veel geld verdiend. We hebben veel geld verdiend. En ik weet dat ik in de afgelopen paar dagen misschien een paar keer tegen je geschreeuwd heb.

RAYMOND – Ja. Kneep, trok en deed mijn nek pijn in 2012.

CHARLIE – Ja, dat ja, maar luister, ik stond onder veel spanning en jij hebt me uit de stront gehaald, weet je?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Dus ik wil dat je weet... dat het me spijt, weet je... dat ik tegen je geschreeuwd heb en zo.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Ik zeg dat het me spijt. Ik wil gewoon dat je weet dat het me spijt. Ik bied mijn verontschuldiging aan, Ray. Dit is een verontschuldiging. Dit is een officiële verontschuldiging. Ik zat er een beetje doorheen, door de stress, maar het spijt me. Het spijt me... heel erg.

RAYMOND reageert helemaal niet.

CHARLIE – Wil je iets zeggen, Ray?

RAYMOND – Ja. Ik moet naar de bar naar Iris. Tien uur. Ik bel je nog wel. Ze gaat me bellen. Zeker weten bellen.

CHARLIE – Weet je, zoals ik al zei, ik moet je bedanken man... omdat het je gelukt is... je hebt me uit de stront gehaald. Ik stond er alleen maar bij, jij hebt het gedaan. Ik lifte maar wat mee... en, weet je, ik heb je aangemoedigd... en gezegd wat je moest doen.

RAYMOND – Ze belt zeker weten om tien uur. Ik heb een afspraakje met Iris.

CHARLIE – Met Iris hè? Belangrijke afspraak. Ga je dansen?

RAYMOND – Ja, dansen. Heb een afspraakje met Iris en ga dansen.

CHARLIE – Weet je hoe je moet dansen?

RAYMOND – Weet ik niet.

CHARLIE – Je kan niet dansen. Nou, dat moet je dan eens leren.

RAYMOND – Ja. Moet leren dansen voor het afspraakje.

CHARLIE – Hm hm.

RAYMOND – Moet leren dansen voor het afspraakje. Nu.

CHARLIE – Ik maakte maar een grapje, Ray. Voor dit afspraakje hoeft je niet te kunnen dansen.

RAYMOND – Heb een afspraakje, moet leren dansen. Zeker weten nu.

CHARLIE – Ray, je hoeft nu niet te dansen. Luister, ik leer het je binnenkort, oké?

RAYMOND – Ja. Nu.

CHARLIE – Nee. Je gaat niet dansen.

RAYMOND – Moet zeker weten zeker weten nu leren dansen voor mijn afspraakje.

CHARLIE – Het spijt me dat ik erover ben begonnen. Mijn fout. Goed dan.

RAYMOND – Ja. Tien uur.

CHARLIE – Tien uur. Je hebt een afspraakje met de laatste der dansende hoeren. Oké. Ga daar staan.

CHARLIE doet muziek aan, At Last, van Glenn Miller⁴⁵.

CHARLIE – Kom hier.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Nou, hoor je de muziek?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Alleen naar mijn voeten kijken, Raymond. Kijk naar mijn voeten.

CHARLIE begint heen en weer te bewegen, verplaatst zijn voeten, houdt RAYMONDS ellebogen zacht vast terwijl RAYMOND die van hem vast houdt, en rustig met zijn voeten schuifelt.

CHARLIE – Gewoon doen wat ik doe. Voel gewoon het ritme van de muziek. We bewegen alleen onze voeten, Ray. Voetjes van de vloer.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Oké. Nu ben jij de man, dus moet jij leiden, en ben ik het meisje, dus jij moet... eh... Je moet eh... je linkerhand hier leggen... Raymond, blijf bewegen. Je moet blijven bewegen. Linkerhand omhoog. Goed, nu moet je je andere hand hier leggen, op mijn rug. Snap je?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE trekt RAYMOND in een soort dansomhelzing, RAYMOND deinst terug.

CHARLIE – Je moet degene met wie je danst natuurlijk wel aanraken. Ik ga je geen pijn doen.

RAYMOND – Geen pijn doen.

CHARLIE – Nou, als je met Iris danst, dan kan je niet de hele tijd naar haar voeten kijken, je moet haar aankijken. Dus wanneer ik het zeg, kijk je heel langzaam op... en tegelijkertijd blijf je met je voeten bewegen. Oké, ben je er klaar voor?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Goed zo. Begin omhoog te kijken. Helemaal omhoog.

RAYMOND kijkt langzaam omhoog tot hij in zijn broers ogen kijkt.

CHARLIE – Goed zo, Ray. Je danst! Dit is het! Dit is dansen!

RAYMOND – Ja. Dansen.

CHARLIE – Nu moet je me ronddraaien, zo... draai... goed zo. Dit is dansen.

RAYMOND – Dit is dansen.

Ze dansen met de lichtjes van Las Vegas achter zich. Het is ongerijmd romantisch.

CHARLIE – Je bent een geweldige danser. Je moet je naam veranderen in Raymundo, de ballroom danser.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Wil je me een knuffel geven?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Ja?

CHARLIE omhelst RAYMOND. RAYMOND slaat door, zoals op het vliegveld. CHARLIE deinst achteruit, oprecht gekwetst, en probeert RAYMOND tegelijkertijd te kalmeren.

CHARLIE – Het is goed, het is goed, niets aan de hand. Ik raak je niet aan. Ik raak je niet aan. Ik wilde je alleen een knuffel geven, Ray. Ik had gewoon zin je een knuffel te geven.

Op dat moment gaat de telefoon. CHARLIE neemt op.

CHARLIE – Hallo? Ja. Met wie spreek ik?

RAYMOND kijkt op zijn horloge. Hij denkt dat Iris belt.

RAYMOND – Oh oh. Tien uur. Ik bel je nog wel. Afspraak met Iris.

CHARLIE steekt zijn hand op om hem stil te krijgen.

CHARLIE – Het is Iris niet, Ray.

CHARLIE praat in de telefoon.

CHARLIE – Behandelen jullie al jullie hotelgasten zo als ze een beetje geluk hebben? Of alleen de gasten met een verstandelijke beperking, zoals mijn broer? Want ik weet bijna zeker dat er wetten tegen... oké... oké... Ik zei oké. Jaag me niet op.

Hij hangt op, kijkt naar RAYMOND.

CHARLIE – Ray, ik moet naar beneden. Er wacht iemand op me in de lobby. Hier komen we niet zomaar onderuit, dus je moet hier even blijven wachten en dan ben ik zo terug. Begrepen?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Begrepen, Ray?

RAYMOND – Ja.

Op dat moment wordt er op de deur geklopt.

CHARLIE – Oké, ik kom al, ik kom al.

Hij doet de deur open. SUSAN komt binnen.

CHARLIE – Susan... oh liefje ik ben zo blij dat je er bent...

SUSAN – Wat is er aan de hand? Waarom staat er beveiliging buiten?

CHARLIE – Alles is in orde. Ik leg het je zo uit.

SUSAN – Charlie, ik heb de papieren meegenomen die je moet tekenen. Ik wil dit gewoon afronden en dan...

CHARLIE – Susan, alles is meer dan in orde. Ik moet alleen even naar beneden en, blijf alsjeblieft even bij Raymond en dan ben ik zo terug.

SUSAN – Charlie!

Hij stopt even en kijkt naar haar.

CHARLIE – De waarheid is... dat ik van je hou.

SUSAN – Hoe kan ik daar ook maar een spat van geloven?

CHARLIE denkt daar even over na.

CHARLIE – Goede vraag. Moet ik even over nadenken. Ben zo terug.

Hij gaat. SUSAN loopt verder de kamer in en ziet RAYMOND.

SUSAN – Hé Ray.

RAYMOND merkt haar niet op. Hij zet de draagbare televisie aan. Het beeld komt op, het zijn Fred Astaire en Ginger Rogers die dansen op They Can't Take That Away From Me⁴⁶. De muziek speelt zachtjes op de achtergrond.

RAYMOND – Ze dansen op de televisie. Ik moet weg, afspraakje en dansen met Iris.

SUSAN – Heb je een afspraakje?

RAYMOND – Ja. Met Iris. Ik bel je nog wel.

SUSAN – Ah. En hoe ziet die Iris eruit?

RAYMOND – Ze is heel sprankelend. Heel sprankelend. Ze ziet eruit als een feestdag. Oh oh, twee over tien. Ze heeft niet gebeld.

SUSAN – Misschien is er iets tussen gekomen of is ze het vergeten, of misschien heeft ze je nummer verkeerd opgeschreven. Er kunnen veel redenen zijn ...

RAYMOND – Ja. Moet dansen met Iris op ons afspraakje. Zeker weten. Ga zeker weten dansen met Iris.

SUSAN – Er komen nieuwe kansen Ray. Er zijn vast veel mooie meisjes die graag met je zouden dansen.

SUSAN krijgt een idee. Ze pakt de draagbare televisie en draait het geluid harder.

SUSAN – Denk je dat je me... kan laten zien hoe je met Iris zou dansen?

RAYMOND – Ja.

SUSAN - Zou je met mij willen dansen?

RAYMOND – Ja.

SUSAN – Weet je hoe je moet dansen?

RAYMOND – Dat heeft Charlie Babbitt me geleerd.

SUSAN – Charlie Babbitt?

RAYMOND – Ja.

Ze dansen.

ASTAIRE – We may never, never, meet again on that bumpy road to love... Still I'll always, always, keep the memory of... The way you hold your knife. The way we danced 'til three. The way you changed my life... no, no, they can't take that away from me, no.. They can't take that away... from... me...

RAYMOND – Dansen in Las Vegas.

SUSAN – Ja. Iris weet niet wat ze mist.

RAYMOND – Ja.

SUSAN – En een afscheidskus.

RAYMOND – Ja.

SUSAN – Heb je wel eens met een meisje gezoend?

RAYMOND – Weet ik niet.

SUSAN – Weet je dat niet? Doe je mond open, zo. En dan kus je alsof je... iets heel lekkers en iets heel zachts proeft. Zo. Doe je ogen dicht.

Haar lippen raken zachtjes die van hem aan en hij deinst iets terug.

SUSAN – Het is goed, Ray.

RAYMOND – Ja.

Ze kussen, heel teder, heel mooi... een echte kus.

SUSAN – Hoe was dat?

RAYMOND – Nat.

SUSAN – Dan hebben we het goed gedaan.

De laatste maten van Fred Astaire en Ginger Rogers klinken. RAYMOND pakt de televisie op en kijkt ernaar.

RAYMOND – Fred Astaire en Ginger Rogers.

SUSAN – Ze dansen net als wij.

RAYMOND – Ja. Net als Charlie Babbitt.

SUSAN – Net als Charlie Babbitt.

CHARLIE komt gehaast binnen. Hij kijkt naar SUSAN en haalt diep adem.

CHARLIE – Oké. Het goede nieuws is dat we bijna honderdduizend dollar hebben gewonnen. Het slechte nieuws is dat we vals hebben gespeeld en dat ze me hebben betrapt. We hebben vijftien minuten om Las Vegas te verlaten en nooit meer terug te komen... Maar ik mag het geld houden. Ik heb iets geritseld, Susan, dat is wat ik doe. Ik ben een ritselaar. Maar ik ritsel jou niet. Ik ben verliefd op je en...

SUSAN onderbreekt hem door hem te kussen.

SUSAN – Dat is omdat je je broer hebt leren dansen.

Ze kust hem weer. CHARLIE kijkt naar zijn horloge.

CHARLIE – We moeten inpakken.

Hij kijkt naar RAYMOND.

CHARLIE – Ray, weet je nog dat ik je beloofd heb dat je mocht rijden? Nou, dit is je kans. Eén rondje om de fontein voor het hotel.

Hij houdt de sleutels van de Buick vast, RAYMOND loopt naar hem toe en pakt ze.

RAYMOND – Ik ben natuurlijk wel een uitstekende chauffeur.

SUSAN – Charlie, is dat wel goed?

CHARLIE – Hij is een uitstekende chauffeur.

TWEEDE BEDRIJF

VIERDE SCÈNE

Licht aan. Een non-descripte vergaderruimte. Dokter Bruener en dokter Marston zijn in gesprek. CHARLIE komt binnen.

CHARLIE – Hallo?

BRUENER komt binnen.

BRUENER – Hallo Charlie.

CHARLIE – Dokter Bruener.

BRUENER – Waar is Raymond?

CHARLIE – Die is in de lobby met mijn vriendin.

BRUENER geeft hem een stapel papieren.

BRUENER – Dit is een tijdelijk contactverbod. Je bent gedagvaard. Het is je verboden op straffe van lijfswang... met Raymond de stad te verlaten tot de voogdijzaak voor is gekomen. Want je moet begrijpen, Charlie, wanneer de zaak gesloten is... Raymond gedwongen opgenomen zal worden in Wallbrook. Voor het eerst in zijn leven. En dat heeft hij aan jou te danken.

CHARLIE – Dat... bepaalt de rechter, of niet dan?

BRUENER – De rechter zal naar de psychiatrische deskundige luisteren, Dokter Marston. Die zal hier zo zijn. Hij zal de zaak evalueren, en dan...

CHARLIE – Misschien staat die gast open voor...

BRUENER – Ik heb hem dozen vol dossiers over Raymond gegeven. Dozen. Dit is een gelopen race, jongen. Het is een formaliteit. Je broer heeft nogal... ernstige beperkingen. Ik weet niet of het je opgevallen is?

CHARLIE – O ja? Je zou hem nu eens moeten zien. Wat hij allemaal kan. Hij kan dansen. Hij heeft geleerd te dansen.

BRUENER – Een levenslange ziekte genees je niet met een vakantie, Charlie. Zelfs niet met een dansvakantie. Dr. Marston weet dat.

CHARLIE – Dan nog. Het is nog niet voorbij. Tot het voorbij is.

BRUENER – Het is altijd een verloren zaak geweest, Charlie. Je vader heeft ervoor gezorgd dat ik mijn verantwoordelijkheden als zaakwaarnemer volledig naar believen uit kan voeren.

Korte stilte.

BRUENER – Dat betekent dat of je de voogdij over Raymond nou toegewezen krijgt of niet... ik je geen stuiver hoeft te betalen. Het is naar mijn geloven, niet naar die van de rechter.

CHARLIE – Wat, je kan dus niet verliezen?

BRUENER – Ik kan verliezen. Ik kan Raymond kwijtraken en toevallig geef ik een heleboel om hem en om de zorg die hij ontvangt. Ik heb meer dan twintig jaar geleden een belofte aan je vader gedaan. Ik ben niet bereid die op het spel te zetten.

Hij haalt een cheque uit zijn zak.

BRUENER – Dit is een cheque van vijfhonderd duizend dollar. Ik denk dat je geen schijn van kans maakt, Charlie. Maar zelfs die schijn van kans ben ik niet bereid te wagen. Vijfhonderd duizend dollar. Geen addertjes. Je hoeft alleen maar weg te lopen... nu. En het geld is voor jou.

Hij geeft CHARLIE de cheque. CHARLIE pakt hem aan en kijkt ernaar. Hij draait zich om en zet een stap, alsof hij het bod accepteert. Dan draait hij zich weer om.

CHARLIE – Weet je, een week geleden vroeg ik je waarom niemand me verteld heeft dat ik een broer had. Je gaf daar geen antwoord op. Waarom heb je het me niet verteld, nou? Waarom heeft niemand me verteld dat ik een broer had? Want het zou leuk zijn geweest om hem wat langer dan maar een paar dagen te kennen. Omdat hij de enige is die zich herinnert wat ik me herinner en ik de enige ben die zich herinnert wat hij zich herinnert. Weet je, de advocaat van m'n pa heeft me tegelijkertijd met het testament een dossier gegeven. Daar zat mijn geboortebewijs in. Hij vond dat ik die moest hebben. Ik had het nooit eerder gezien. En wat blijkt nou, toen ik was geboren hadden ze me geen naam gegeven... Niets. Geen naam. Alleen Baby Babbitt. En dan, zo'n zes maanden later, is er een bewijs van naamsverandering. Ze noemden me Charles Sanford Babbitt Junior. En ik dacht, dat is gek, snap je? Hoe lang duurt het om een naam als junior te verzinnen? En toen begreep ik het. Hij heeft me zes maanden in de gaten gehouden om er zeker van te zijn dat ik niet... zoals Raymond was. Want als dat zo was, zou ik zijn naam niet krijgen. Het zou nogal gênant zijn als een achterlijke mongool Charles Sanford Babbitt Junior heette. Dus ik garandeer je dat ergens het geboortebewijs van Raymond moet liggen. Alleen daar staat geen Raymond op, daar staat Charlie Junior op. En toen mijn pa begreep dat Ray naar de klote was, heeft hij die naam van hem afgenomen. Mijn ouders hadden twee kinderen. De kans was fifty-fifty. Ik had Raymond kunnen zijn en hij had Charlie kunnen zijn. Ik had degene kunnen zijn die aangelijnd moest worden uitgelaten, die zichzelf kapot sloeg omdat ik niet wilde vliegen of in de regen rijden of Judge Judy missen. En ik begon te denken dat als dat het geval zou zijn, wat zou ik dan willen... wat zou ik willen? Dus je mag de cheque houden, doc. Raymond is mijn broer. Hij is niet te koop.

Hij verkreukelt de cheque, gooit hem voor BRUENERS voeten en gaat dan RAYMOND halen. BRUENER bukt, pakt de cheque, en stopt hem teleurgesteld terug

in zijn zak. CHARLIE komt weer binnen, met RAYMOND. RAYMOND heeft zijn rugzak bij zich, met zijn aantekeningen, de draagbare televisie, etc. RAYMOND draagt nog steeds het pak dat CHARLIE voor hem gekocht had. Er is een pijnlijke stilte en dan komt dr. MARSTON binnen.

BRUENER – Charlie, dit is dokter Marston. De psychiatrische deskundige van de rechtbank.

CHARLIE – Hallo.

MARSTON – Meneer Babbitt. Ik kom zo bij u, laat me even het dossier pakken.

Hij loopt naar de tafel en haalt een dossier uit zijn koffertje.

BRUENER – Goedemorgen Raymond, wat een fraai kostuum. Zeer gesoigneerd. Maar zou je je niet een beetje prettiger voelen in je lievelingskleren van K-Mart?

CHARLIE – Zeg het hem, Ray.

RAYMOND – K-Mart is klote.

CHARLIE – Je hebt een grap gemaakt, Ray.

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Hallo, Raymond.

Hij wendt zich tot CHARLIE.

MARSTON – Meneer Babbitt. Dit is, zoals u weet, geen juridische procedure deze morgen. Geen advocaten, geen rechter, alleen de mensen die om Raymond geven. Raymond, waarom ga je daar niet even zitten. Raymond, hier, hier, Raymond, hier.

CHARLIE – Ray, leg je rugzak op de grond.

MARSTON – Dit is het moment om eerlijk tegen elkaar te zijn. Het is niet gemakkelijk dit te zeggen, meneer Babbitt, maar...

CHARLIE – Wat wil je zeggen? Heb ik nu al verloren?

MARSTON – Nee. Niemand heeft verloren. Niemand heeft gewonnen. Dit gaat niet om winnen of verliezen. Ik ben geen rechter, ik ben geen jury. Ik ben een dokter, en ik moet advies uitbrengen aan de rechter. Wallbrook is een uitstekend instituut. Dr. Bruener is een gerespecteerde professional. Zeer gerespecteerd, kan ik wel zeggen, en Raymonds geval is nauwgezet gedocumenteerd.

CHARLIE – Nou, ik zie dat jullie al een beslissing hebben genomen. Rot dan ook maar op, ik zie je in de rechtzaal.

BRUENER – Wacht even, jongen. Niemand is hier je vijand.

CHARLIE – Raymond heeft in één week met mij meer bereikt dan in twintig jaar bij jou. En dat is de waarheid.

MARSTON – Nou, ik denk niet...

CHARLIE keert zich naar BRUENER.

CHARLIE – Jij weet niets over ons.

MARSTON – Ik denk niet dat het nodig is om dokter Bruener te provoceren

CHARLIE – Sorry.

MARSTON – Ik hoop dat we gewoon even kunnen praten en proberen elkaar te begrijpen. Dat is eigenlijk alles waar het nu om gaat.

CHARLIE – Het spijt me.

MARSTON wendt zich tot RAYMOND.

MARSTON – Dus, wat is er deze week precies gebeurd, Raymond.

CHARLIE – Nou, we...

MARSTON – Ik vroeg het aan Raymond.

Hij wendt zich weer tot RAYMOND.

MARSTON – Raymond, wat is er de afgelopen week gebeurd. Wat heb je gedaan Raymond.

RAYMOND – We hebben de kaarten geteld.

MARSTON – Jullie hebben de kaarten geteld?

RAYMOND – We hebben de kaarten geteld in Las Vegas.

MARSTON – Je broer heeft je meegenomen naar Las Vegas?

RAYMOND – Ja, veel geld gewonnen. Hem uit de stront gehaald.

MARSTON – Je hebt veel geld gewonnen... voor je broer?

RAYMOND – Kloteveel geld, godverdomme ja.

MARSTON – Wat heb je nog meer gedaan?

RAYMOND – Gedanst met Charlie Babbitt.

MARSTON – Je hebt met je broer gedanst?

CHARLIE – Hij wilde leren dansen

RAYMOND – Gedanst met Susan in Las Vegas.

CHARLIE – Echt waar?

RAYMOND – En Susan gekust.

CHARLIE – Heb je Susan gekust?!

RAYMOND – Ja. In Las Vegas.

MARSTON – Wie is Susan?

CHARLIE – Susan is...

Korte stilte.

CHARLIE – ...mijn verloofde.

RAYMOND – Ja. En ik had een afspraakje met Iris.

MARSTON – Wie is Iris?

RAYMOND – Iris, de dansende hoer.

CHARLIE – Hij werd benaderd door een meisje. Er is niets gebeurd. Zij kwam naar hem toe. Dat is alles.

MARSTON – Maar je hebt Susan gekust.

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Vond je het fijn om een vrouw te kussen?

RAYMOND – Weet ik niet.

MARSTON – Hoe voelde het?

RAYMOND – Het voelde nat.

MARSTON – Nat.

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Dat klinkt me het reisje wel.

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Hm mmm. Vond je het leuk om met je broer op stap te zijn.

RAYMOND – Ja. Ik ben een uitstekende chauffeur.

MARSTON – Heb je gereden?

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Heeft je broer je op de weg laten rijden? Op de snelweg?

RAYMOND – Langzaam de oprit af.

CHARLIE – Hij heeft niet op de snelweg gereden.

MARSTON – Hm mmm. Heeft hij deze week een emotionele uitbarsting gehad?

CHARLIE – Wat bedoelt u?

MARSTON – Daartoe zijn ze soms geneigd, dan brengen ze zichzelf bijvoorbeeld letsel toe.

CHARLIE – Het was niet echt letsel, maar, oké, ja, een paar keer.

MARSTON – Een paar keer?

CHARLIE – Oké. Hij had wat je een uitbarsting kan noemen op het vliegveld omdat hij niet wilde vliegen. Dus hebben we niet gevlogen. Dat was alles. Niets meer.

MARSTON – U zei een paar.

CHARLIE – Dat is ook zo.

MARSTON – Wanneer was zijn laatste uitbarsting?

CHARLIE – Vanochtend.

MARSTON – Vanochtend?

CHARLIE – Nou ja, dit is... dit is gelul. Want ik zou u van alles kunnen vertellen, of ik zou u niets kunnen vertellen. En u zou het verschil nooit weten. Vanochtend ging de rookmelder af en toen werd hij een beetje nerveus, maar nu is alles in orde.

MARSTON – Nu, u moet niet... niet... niet het gevoel krijgen dat ik u ergens de schuld van geef.

CHARLIE – We hebben pannenkoeken gegeten.

MARSTON – U hoeft niet in de verdediging te schieten.

CHARLIE – Ik ben alleen eerlijk.

MARSTON – Ik denk dat u niet snapt waar het om gaat.

CHARLIE – Nee, u snapt niet waar het om gaat. Ik ben hier eerlijk over. Ik kan hier staan liegen en u zou er nooit achter komen. En voor de eerste keer in mijn leven... wat ik bedoel is, dat ik hier eerlijk over ben.

MARSTON – Nou, dat is erg bewonderenswaardig.

CHARLIE – Het zal wel.

MARSTON – Wat ik probeer te zeggen is dat ik u nergens de schuld van geef. Ik zeg niet dat deze uitbarstingen door u veroorzaakt zijn.

CHARLIE – Jezus, ik kende mijn vader nauwelijks, mijn moeder al helemaal niet, een paar dagen geleden kom ik erachter dat ik een broer heb en wil ik wat tijd met hem doorbrengen en nu zeggen jullie opeens dat het de bedoeling is dat ik hem laat vallen.

MARSTON – Zoiets zeg ik helemaal niet. En u hoeft niet zo defensief te zijn. U bent erg defensief. Ik weet niet of u dat door heeft.

CHARLIE – Ik heb hem geen pijn gedaan. Hij heeft mij geen pijn gedaan. We doen jullie geen pijn. Dus waar bemoeit u zich mee? Dit is mijn familie.

MARSTON – Ik bemoei me nergens mee.

CHARLIE – Dit is mijn familie. Snapt u dat?

MARSTON – Dat snap ik.

BRUENER – Je zegt dat hij je familie is, Charlie. En wat betreft bloedverwantschap is dat ook zeker waar. Maar hij is niet in staat om een relatie met je aan te gaan.

CHARLIE – Dat is jouw mening. Heb je wel eens zeven dagen lang vierentwintig uur per dag met hem doorgebracht. Heb je dat ooit gedaan? Want ik wel.

BRUENER – Zes dagen lang. Maar jij kan de verantwoordelijkheid voor je broer niet op je nemen zonder professionele begeleiding, en het is niet aan jou om te bepalen of je dat kan nadat je minder dan een week met hem door hebt gebracht.

CHARLIE – Dat is jouw mening, dokter Bruener.

BRUENER – Ja, dat is zo. Dat is mijn professionele mening.

MARSTON – Er staan een paar dingen in het dossier die ik even door wil nemen. Dokter Bruener verklaart hier dat u Raymond een week geleden uit het instituut hebt ontvoerd en bereid was hem terug te brengen in ruil voor drie en een half miljoen dollar. Klopt dat?

CHARLIE – Mijn vader was net dood en ik was van streek, oké? Ik zat fout.

MARSTON – Dus vorige week was u van streek en wilde u hem ruilen voor geld, en deze week wilt u de rest van uw leven voor hem zorgen.

CHARLIE – Ja.

MARSTON – Maar oorspronkelijk was u bereid hem te ontvoeren.

CHARLIE – Ontvoeren... dat is nogal sterk uitgedrukt. Ik heb mijn broer niet ontvoerd.

MARSTON – En in de loop van een week bent u zich aan hem gaan hechten.

CHARLIE – Ja.

MARSTON – Hm mmm.

CHARLIE – Wat u moet begrijpen is, ik bedoel, ik snap dat dit u vreemd in de oren klinkt... ja... in het begin, toen... toen...

MARSTON – U hoeft niet in de verdediging te schieten.

CHARLIE – Mag ik even mijn zin afmaken?

MARSTON – Ja.

CHARLIE – Ik zou graag even mijn zin af willen maken. Mag ik...?

MARSTON – Ja, dat mag.

CHARLIE – Dank u.

MARSTON – Niemand beschuldigt u ergens van.

CHARLIE haalt diep adem.

CHARLIE – Kijk, wat u moet begrijpen is dat toen dit allemaal begon, hij alleen in naam mijn broer was. En dat... ik bedoel... het is alsof... vanochtend, voor we hier kwamen... heb ik pannenkoeken voor hem gebakken.

RAYMOND – Met stroop.

MARSTON – Hm mmm.

RAYMOND – Stroop op tafel voor de pannenkoeken komen. Dat is hoe het hoort. Charlie Babbitt heeft pannenkoeken gebakken.

CHARLIE – Snapt u? We... ik heb een klik gemaakt.

MARSTON – Ik vind het erg bewonderenswaardig dat u een klik heeft gemaakt... Maar het doel van dit gesprek is om te bepalen wat het beste is voor Raymond; of hij in staat is in de maatschappij te functioneren. En wat hij wil, als het mogelijk is om dat te bepalen.

CHARLIE – Daar ben ik helemaal voor.

BRUENER – Raymond is niet in staat dat soort beslissingen te nemen.

CHARLIE – Je hebt het mis. Hij is tot heel wat meer in staat dan je denkt.

MARSTON – Waarom vragen we het Raymond niet, misschien krijgen we wat antwoorden. Raymond, mag ik je een paar vragen stellen?

CHARLIE – Ray, de dokter heeft het tegen je.

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Raymond, mag ik je wat vragen stellen?

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Wil je bij je broer Charlie blijven. Raymond, zou je het fijn vinden om bij je broer Charlie in Los Angeles te blijven?

CHARLIE – Ray, de dokter vraagt je iets, dus je moet luisteren, Oké Ray?

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Raymond, wil je bij je broer Charlie blijven... Raymond... wil je bij je broer blijven, bij Charlie?

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Wil je dat?

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Je wil bij je broer blijven.

RAYMOND – Ja. Bij mijn broer Charlie Babbitt blijven.

MARSTON – Dat is wat je wil.

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Je wil bij je broer blijven.

RAYMOND – Ja.

MARSTON – [*na een tijdje*] Mag ik je nog iets anders vragen, Raymond?

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Wil je terug naar Wallbrook?

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Raymond, snap je het verschil tussen je broer en Wallbrook.

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Raymond, wil je hier in Los Angeles bij je broer Charlie blijven...

RAYMOND – Ja.

MARSTON – Of wil je teruggaan naar Wallbrook?

RAYMOND – Bij Charlie blijven, naar Wallbrook terug.

MARSTON – Dat is niet hetzelfde, Ray.

RAYMOND – Bij Wallbrook blijven...

MARSTON – Dit is je broer. Wallbrook is iets anders. Kan je een keuze maken?

RAYMOND – Terug naar Wallbrook, bij Charlie Babbitt blijven.

CHARLIE – Oké...

RAYMOND – Terug naar Wallbrook, bij Charlie Babbitt blijven.

MARSTON – Nee nee nee, je luistert niet. Dat zijn twee verschillende dingen. Je moet een keuze maken, het een of het ander.

CHARLIE – Luister...

RAYMOND – Terug met Charlie Wallbrook.

CHARLIE – Jezus! Oke, het is al goed! Je hoeft hem niet te vernederen.

RAYMOND – Terugblijven bij...

CHARLIE – Ray, het is goed...

RAYMOND – Terugblijven in Wallbrook met Charlie Babbitt.

CHARLIE – Het is voorbij, Ray.

MARSTON – Dokter Bruener, kan ik u even buiten spreken?

BRUENER – Een momentje alsjeblieft.

Ze gaan.

CHARLIE – Het is goed, Ray.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE gaat naar RAYMOND. Hij legt zijn hand op RAYMONDS schouder en RAYMOND deinst niet terug.

CHARLIE – Je wil geen vragen meer, of wel?

RAYMOND – Nee. Geen vragen meer.

CHARLIE – Je wil geen vragen meer.

RAYMOND – Nee.

CHARLIE aait over RAYMONDS rug en RAYMOND deinst niet terug.

CHARLIE – Geen vragen meer. Er komen geen vragen meer, oké?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Daar zal ik voor zorgen.

RAYMOND – Ja.

Ze zijn stil. CHARLIE buigt zich voorover naar RAYMOND.

CHARLIE – Luister, Ray. Ik weet niet wanneer ik de mogelijkheid weer krijg met je te praten. Maar snap je, deze gasten... Dokter Bruener vindt je echt heel aardig en hij wil je waarschijnlijk met hem mee terug nemen, snap je?

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – Maar ik wil dat je weet dat wat ik zei over samen zijn met jou, over dat jij mijn broer bent, dat je mijn familie bent... Ik vind het fijn dat je mijn broer bent, Ray.

RAYMOND – Ik ben een uitstekende chauffeur.

CHARLIE – Dat ben je, ja.

Ze zijn allebei even stil.

CHARLIE – Ik vind het fijn dat je mijn grote broer bent.

RAYMOND – Ja.

CHARLIE – En ik, ik zal op bezoek komen. Dat beloof ik, Raymond. Ik zal je niet vergeten, ik zal niets vergeten.

RAYMOND – Ja.

RAYMOND leunt dichterbij CHARLIE. Stilte.

RAYMOND – Ja... C-H-A-R-L-I-E... C-H-A-R-L-I-E... De man... de man... Charlie is de grote man...

DOEK

¹ In het origineel staat hier 2008. Ik heb de tijd naar het jaar van de opvoering overgezet, dat is dus 2012. Er wordt een aantal keer naar de datum gerefereerd, naar het 'nu' van de tekst. Als het stuk zich in een specifieke verleden tijd zou afspelen, zou ik de originele jaartallen handhaven, maar omdat de toneelbewerking zich nadrukkelijk in een 'nu' afspeelt, wil ik daar ook consequent in zijn en dat specifieke 'nu' ook ons specifieke 'nu' laten zijn en niet vier jaar laten schelen.

² In het origineel; taalspel met 'on it' dat zowel bezig zijn met / erboven op zitten als op het spel staan betekent. In de vertaling werkt dat niet, dus heb ik een andere flow proberen te vinden.

³ Origineel; *Money, money, money, money, money, money, money, money, money*. Dat klinkt lekker in het Engels, maar acht keer 'geld' achter elkaar bekt niet zo fijn. Ik heb voor een aantal synoniemen gekozen om de verbeterheid hier uit te drukken.

⁴ In het origineel; Vijf en een halve week. Maar dan kan hij in de volgende zin niet 'Weken!' uitroepen, dus heb ik er 'bijna zes' van gemaakt.

⁵ Origineel; E.P.A. EPA is het federale agentschap van de VS dat belast is met de bescherming van de volksgezondheid en de bescherming van het milieu. EPA is verantwoordelijk voor onderzoek en het opstellen van nationale standaarden op het gebied van milieu en heeft taken met betrekking tot vergunningverlening en eerstelijns handhaving (deze taken zijn gedelegeerd aan de lagere overheden).

Het liefst houd ik in de vertaling de originele Amerikaanse instanties aan, omdat het stuk zich nu eenmaal in de VS afspeelt, maar in dit geval wil ik EPA naar een Nederlands (algemeen) equivalent vertalen, omdat anders niet duidelijk is waar het over gaat. In gevallen dat de instanties of Amerikaanse organisaties geen uitleg behoeven, handhaaf ik het origineel.

Nu is het probleem met het vertalen van EPA dat er niet echt een Nederlands equivalent bestaat. Het VROM komt in de buurt, maar een auto laten checken bij het VROM is niet echt een procedure die we kennen, en daarbij bestaat het VROM niet in de Verenigde Staten, dus dat zou vreemd overkomen. Bij het invoeren van auto's moet de auto gecontroleerd worden door de RWD, Rijksdienst voor Wegverkeer, maar ook daarbij denk ik dat de vertaling met RDW eerder vreemd over zal komen dan niet. Dan is er, ook bij het invoeren van auto's, de APK. Dit is bekend en algemeen, maar zal wellicht te Nederlands overkomen, wat vreemd is in een stuk dat zich in de Verenigde Staten afspeelt. Daarom kies ik voor een algemenere vertaling; keuring.

⁶ Origineel; *What are you, a mechanic of a N.A.S.A. engineer?* → Wat ben je, een monteur of een NASA-technicus? Een vreemde vergelijking, omdat een NASA-technicus waarschijnlijk technisch beter geschoold is dan een monteur. Dan kan het dus ironisch zijn, in de betekenis van hoe moeilijk kan het zijn, óf NASA-engineers hebben een slechte naam. Hoe dan ook vind ik dat beide betekenissen verloren gaan in de vertaling, dus heb ik mezelf een vrijere vertaling gegund.

⁷ *Well you have to understand our problem here*. In de eerste instantie wilde ik deze zin vertalen met een variant op 'bekijk het eens van onze kant'. Dat past in de dynamiek en frustratie van deze telefoongesprekken, de hulpeloosheid die zo geuit wordt. Zo is deze zin ook vertaald door de ondertitelaar van de film. Maar toen viel me op dat in de film de zin *you have to understand our situation here* gebruikt wordt, en dat de bewerker van het script voor *problem* heeft gekozen. Dit doet hij, denk ik, om de hectiek die in de film ontstaat doordat de personages door elkaar heen praten, af en toe gevolgd door de camera, in de tekst te laten ontstaan door ze schijnbaar op elkaar te reageren: CHARLIE - ... you understand. LUCY - well you have to understand our problem here. CHARLIE - I don't give a shit about your problems. Door gelijke woorden vloeien de zinnen in elkaar over. Dat doet de bewerker ook door vaak *well* te gebruiken als eerste woord. In de vertaling wilde ik deze dynamiek overbrengen.

⁸ De transmissie brengt het vermogen van de automotor over op de wielen. De transmissie start aan het vliegwiel en gaat via de koppeling, de versnellingsbak, de cardanas en uiteindelijk de achtersaandrijving naar de (achter)wielen. Dynaflow was een vroege, inefficiënte versie van de automaat.

⁹ In het script is hier absolutely onderstreept. Waarschijnlijk om aan te geven dat het een van de stopwoordjes is van Raymond, die hij dus van zijn vader over heeft genomen. Ik heb het vertaald met *zeker weten*, omdat ik dat bij Raymond ook consequent doe.

¹⁰ *Tenth grade* in highschool is vergelijkbaar met de vierde klas in ons middelbaar onderwijs. Komt ook overeen met zestien jaar.

¹¹ Wellicht valt er een Nederlands equivalent voor te vinden, maar aangezien 't ook al in de titel voorkomt, moeten we deze taal-anomalie voor lief nemen en accepteren als iconisch. Een geval van *suspension of disbelief*.

¹² *You* kan u of jij zijn, naar inzicht van de vertaler. Ik heb Charles en Mooney elkaar laten voutsvoyeren, maar hier schemert een vaderlijk gevoel bij Mooney door, dus laat ik hem meer familiair overkomen. Bij Charlie is het juist de woede en frustratie die hem naar je en jij over laat gaan. Verderop, wanneer Mooney zijn poging tot 'contact' staakt, gaat hij weer over naar u.

¹³ Weer een u/jij-probleem. Charlie spreekt de oudere man, een arts, een autoriteit met u aan, ook uit tactiek. Maar dokter Bruener zal, gezien zijn leeftijd en functie, minder geneigd zijn Charlie met u aan te spreken, zeker

niet omdat hij de jongen al kent sinds zijn derde. Het lastige is dat hij hem in de eerste instantie aanspreekt met Mr. Babbitt, waarna hij een aantal zinnen later ‘son’ tegen hem zegt. In het Engels kan dit graduele familiair worden beter, omdat *you* wordt gebruikt. Om dat in betekenis te vertalen, voeg ik Charlie toe (staat niet in het script), zodat ik hem makkelijker ‘je’ kan laten gebruiken. Het is immers vreemd om iemand met meneer aan te spreken en vervolgens te tutoyeren, evenals het vreemd is dat iemand die je met ‘u’ aanspreekt later ‘knul’ noemt. Daarbij (interpretatie) vind ik het wel bij het personage passen, iemand die al zo lang in een instelling werkt en contact maakt door te tutoyeren dat het een tweede natuur is geworden.

¹⁴ *Hoogfunctionerend autisme (HFA)* is een veel gebruikte term voor een autistische stoornis (klassiek autisme) zonder verstandelijke handicap (IQ > 75-85). Een *idiot savant* (‘geleerde dwaas’) is iemand met een autistische stoornis en/of mentale retardatie en toch zeer bijzondere geestelijke vermogens op een bepaald terrein. Vaak hebben idiots savants een wiskundig vermogen dat niet-rationeel lijkt. Als er tevens sprake is van autisme spreekt men wel van een autistische savant. De algemene naam die men tegenwoordig voor het verschijnsel gebruikt is *savantsyndroom*. Deze benaming was bijvoorbeeld van toepassing op wijlen de Amerikaan Kim Peek, die model heeft gestaan voor het personage Raymond in de film *Rain Man*. (Overigens had Peek een verstandelijke handicap door een hersenbeschadiging, maar was hij niet autistisch.)

¹⁵ Televisieprogramma.

¹⁶ Beukentop of –kruin. In de film is het overigens de Beechcrest *street* en niet de *avenue*. (Sterker nog, als ze in de film een scène eerder naar het huis rijden, dan komen ze langs de aanduiding Beechcrest *lane*.)

¹⁷ In Engelse tekst; *That’s my adress*. In de film zijn het dezelfde woorden. Het kan vertaald worden met ‘dat is mijn adres’, maar dan lijkt het of hij er nog woont. Of dat hij denkt dat hij het huis geërfd heeft. Daarom heb ik het vertaald met *zijn* adres. En met *was*, de man is dood.

¹⁸ In originele tekst 1982 (in de film 1965), maar als het hele stuk zich in 2012 afspeelt ipv in 2008 (origineel), worden andere tijdgerelateerde opmerkingen dus ook vier jaar later.

¹⁹ In het origineel; Olivia Newton-John met *Physical*. Maar dat was in januari 1982. In januari 1986 was het Lionel Richie met *Say You, Say Me*.

²⁰ Het is vreemd, maar het lijkt erop dat Raymond hier de voice-over van een oude aflevering citeert. Het zinnetje ‘This is her courtroom’ (dit is haar rechtszaal) is namelijk in 2004 uit de aankondiging van het programma gehaald. Dit stuk speelt zich in het origineel af in 2008, in de vertaling in 2012, dus zou die zin niet meer in de tekst voor moeten komen.

Het ‘da-da-daaa’ kan op verschillende manieren muzikaal geïnterpreteerd worden, al naar gelang de aflevering die Dan Gordon gezien heeft. De *theme-song* is door de seizoenen heen nogal eens veranderd, met onder andere een remix van Beethovens vijfde. Voorbeeld; <http://www.youtube.com/watch?v=MQ9JWKsy-Q&playnext=1&list=PLBFB9747CC0A5D3F0>.

Overigens is de vraag natuurlijk wat RAYMOND hier citeert of onthouden heeft; De Amerikaanse Voice-Over, de vertaalde Nederlandse Voice-Over of de ondertiteling. Realistisch gezien zou hij de Amerikaanse voice-over onthouden en dit dus in het Engels zeggen. Ik ben ervoor om hier buiten het real-life-realisme te stappen en te bedenken dat een toneel-vertaling het midden houdt tussen een eigen interpretatie (waar het origineel niet doorheen moet schemeren) en een ondertiteling. Anders gezegd; de voice-over dus in het Nederlands

²¹ Origineel 1985

²² In het origineel is dit een gedeelte uit een Abbott en Costello act uit de film *The Naughty Nineties* (1945). (<http://www.youtube.com/watch?v=sShMA85pv8M>). Abbott en Costello waren in de VS tot 1952 razend populair en zijn nog altijd bekend. Ze maken deel uit van de televisie-canon daar, wat niet aan de hand is in Nederland. Vandaar dat het fragment vervangen is door de opening theme van de Flintstones. <http://www.youtube.com/watch?v=2s13X66BFd8>

²³ In het origineel (2008) Joe Torre. Joe Torre was de trainer van de LA Dodgers tot 2010. Vanaf 2011 is Don Mattingly de nieuwe trainer. De positie van trainer wordt in het Engels aangeduid met manager. De taken van de ‘manager’ behelzen onder andere team-strategie en leiderschap op en buiten het veld. Vandaar de vertaling met trainer.

²⁴ In het origineel is dat Brad Penny. Op het moment dat ik dit vertaal is een geblesseerde Pitcher bijvoorbeeld Jonathan Broxton. Voor het metrum heb ik hier een andere pitcher gebruikt, Ted Lilly. Op het moment van spelen kunnen natuurlijk zowel de spelers als de trainer weer vervangen zijn. Info op de site van de LA Dodgers; http://losangeles.dodgers.mlb.com/index.jsp?c_id=la

²⁵ In het origineel *tapioca pudding*. Vertaald met Chipolatapudding omdat dat in Nederlandse oren logischer klinkt en het ritmisch overeenkomt.

²⁶ Oorspronkelijk the L-word. In de VS is het gebruikelijk om bepaalde taboewoorden met de letter aan te duiden; the F-word is Fuck, etc. Dat refereert hieraan, alsof LOVE een scheldwoord is. In Nederland kennen we die traditie nauwelijks, behalve bij het H-woord, voor Hypotheekrente-aftrek, wat niet echt een four-letter-word

is, maar goed. Als ze in de vertaling een beetje stottert op de H, alsof ze hem nadoet, niet uit zijn bek kan krijgen dat hij van haar Houhouhou...

²⁷ In de film is hij tot G gekomen, niet tot J. Ik denk dat bewerker Dan Gordon dat heeft gedaan zodat hij iets verderop de Jezus-grap kan maken.

²⁸ Origineel; maple-syrup. Vertaling zou dus Ahorn-stroop moeten zijn. Maar hier kies ik voor alleen 'stroop', omdat de Ahorn erbij misschien wel beter of vollediger is, het is ook een vreemd haakje voor Nederlandse oren. En al speelt het stuk zich in de VS af, dit is een detail dat beter Nederlands vertaald kan worden. Vooral omdat het nog een paar maal herhaald wordt, waardoor de Ahorn potsierlijk gaat klinken.

²⁹ Ik heb dit in het Engels gelaten vanwege de internationale uitstraling van vluchthavens. Mocht er een vertaling gewenst zijn, dan is het: Passagiers voor Delta Vlucht 256 naar Denver en Los Angeles, gate 53A is nu geopend. Passagiers voor Vlucht 4297 naar Atlanta en Miami, gate 37B gaat bijna sluiten. Alle passagiers met een boardingpas voor Vlucht 4297, de gate gaat sluiten.

³⁰ Bron: Aviation Safety Network. Meest recente cijfers van 2009.

³¹ Jeopardy is een Amerikaanse televisie-quiz waarbij de vragen als antwoorden worden gesteld, en de antwoorden in vraagvorm gegeven moeten worden.

³² In de Engelse tekst staat: Lebochevsky. Bedoeld wordt Никола́й Ива́нович Лобачёвский, oftewel Nikolai Ivanovich Lobachevsky, een Russische wiskundige (1792-1856)

³³ Willie Nelson, *On the road again*. http://www.youtube.com/watch?v=1TD_pSeNeIU

³⁴ Origineel 21 januari 1982

³⁵ Origineel donderdag (1982). Maar 21 januari in 1986 is dinsdag.

³⁶ Origineel 5 januari 1982 met Olivia Newton-John (physical) op één. Maar in 1986 Lionel Richie met Say You, Say Me.

³⁷ Het favoriete parfum van Maxima.

³⁸ Het parfum is samengesteld uit citrus, limoen, bergamot, jasmijn, rozen, opoponax, tonkabonen, vanillie, iris, Peruaanse balsem en grijze amber. Bron <http://www.shopping4perfume.nl/shalimar-eau-de-parfum.html>

³⁹ The Beatles, *I saw her standing there*. <http://www.youtube.com/watch?v=HhI1DK6C6eQ>

⁴⁰ Amerikaans acteur en model.

⁴¹ Steve Spangler brengt populair wetenschappelijke optredens. Een soort chemisch goochelen. Hij is het meest bekend om zijn experiment met Mentos en Cola Light (<http://www.youtube.com/watch?v=ZwyMcV9emmc>), dat een ware hausse aan navolgers heeft opgeleverd. Een van de meest waanzinnige epigonen is te zien op http://www.youtube.com/watch?v=9vk4_2xboOE, een soort *Lauf der Dingen* met snoep en frisdrank. Voor zijn optreden in The Ellen Show zie: http://www.youtube.com/watch?v=2qlb8X_ffO8

⁴² Eigenlijk Las Vegas (origineel), maar Vegas alleen klinkt ritmisch beter in deze zin.

⁴³ Origineel 16 augustus 1978, zondag.

⁴⁴ In het origineel een draagbare *Sony Watchman* televisie. Zelfs als het stuk zich in 2008 had afgespeeld was dat een hopeloos verouderd stuk technologie, de *Watchman*-lijn is in 2000 uit de handel gehaald. En aangezien televisiesignalen meestal digitaal zijn tegenwoordig, is een *Watchman*, zeker in de VS, niet meer bruikbaar.

⁴⁵ Waarschijnlijk de versie van Glenn Miller, uit de film *Orchestra Wives* (1942). Het nummer is later nog bekend geworden in de versie van Etta James, 1960.

⁴⁶ http://www.youtube.com/watch?v=P_OCayMN9JA